

Antiquae Lectionis Tomus ...

Bipartitus, In Qvo L. Vetera Monumenta, Nunquam Visa, Pauculis Exceptis -
Quorum Catalogum versa pagina indicat

Canisius, Heinrich

Ingolstadii, 1604

2. Friderici I. Imper. expeditio Asiatica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64177)

FRIDERICI

PRIMI

IMPERATORIS

Cognomento

BARBAROSSÆ

Expeditio

ASIATICA

& ad Sepulchrum Domini

AB

equano Auctore conscripta.

Nunc primùm ex m. f. codice monasterii
Salmensisveiensis edita

*Beneficio Cl. V. Matthæi Cloe Iuris-
consulti, qui apographum
m. f. communi-
cavit.*

F 2 IN

MSJ
m. 14
SIV
27

INCIPIT PRO- LOGVS IN HISTO- RIAM PEREGRINO-

R V M.

In apogra-
pho m. s.
etiam hic
titulus
Germani-
cus erat:
Keyser
FridERICI
Barba-
rosse
Kaiser zum
H. Grab.

Sape, diuq; vir venerabilis, proprias vires con-
sului, quid ferre recusent, quid valeant humeri,
& quod dudum paruitas dissuasit ingenii, tandem
adgredi tua me preceptio compellit. Quocirca
licet forte ironice me somniaisse dicant aliqui in
Parnasso, mihi tamen tolerabilius iudico, Musam meam apud il-
los argui praesumptionis, siue moribus detractionis exponi, quam
prorsus tuae contradicere iussioni. Et si minus in hoc opusculo ve-
nustas carminis, seu verborum schemata, lectoris aures demulceat;
perorare saltem potest ad veniam stylicultioris, auctoritas ma-
teriae, de qua prout dictandi facultas suppetit, leuiter & succincte
scribere proposui, ut de rebus gestis, & via peregrinorum *nostro-
rum nudam eliciens veritatem, nullum annectam figmentum, nil
inseram fabulosum; praesertim inter caetera dignum ducens memo-
ria, quomodo Christianissimus & inuictissimus Romanorum Im-
perator FRIDERICVS vir utiq; magne experientiae, strenui-
tate KAROLVM representans nec non & inclitissima, eius proles,
illustris scilicet SVEVORVM Dux, patrii nominis, & probita-
tis haeres non degener, velut duo caedelabra lucentia, & propugnacula

Hinc au-
tiori au-
toritas
coaciliatur
ut aequi-
uo.

la FIDEI ROMANÆ, sub vexillo salutiferæ CRUCIS, fas uoraliter & strenuè militantes, duces & rectores fuerunt exercitus Christi, & ut exinde merito & retributionis æternæ stipendiis fruantur in cælis, & in terris fama illorum celebrior impofterum extendatur.

Tu enim domine Deus simul cum ipsis dux fuisti in misericordia tua populo tuo, quem redemisti, ut ne GRÆCORVM perfidiam, nec TVRCORVM fraudes & prælia in eum sineres prauallere. Quippe non humane potentia, sed diuina uirtutis miraculum fuit, quod tam modicus Dei populus, claufuras & fines GRÆCIÆ triumphaliter ingressus, totam ferè terram usque ad deditiõnem perdomuit, postmodum per multiformes angustias, per diuersa tribulationum genera, qua suis in locis sequens explicabit historia, tandem laqueo proditiõnis contrito, & sexcentis millibus TVRCORVM equitum debellatis, LCONIUM expugnauit. Contra quem paulo ante, quasi securus & glorians de triumpho, dicebat inimicus: Et persequar inimicum, & comprehendam, & diuidam spolia; implebitur anima mea. Sed longè aliter ordinatio diuina prouiderat, ut rei postea probauit euentus.

Apud modernam ætatem interdum fortia ueterum gesta legendo reuoluere, & inuat Auditores & congruit incitamento uirtutum. Verùm quid dignius memoria? quid magis congruum adificationi, quàm labores peregrinorum siue agonistarum sanctæ crucis recolare? qui nostris temporibus pro Christi nomine multa malorum & bellorum experti discrimina, emulanda strenuitatis & patientiæ reliquerunt exempla. Siquidem arcta est uia, que ducit ad uitam; & quoniam gaudet patientia duris, fiducialius à Christo retributionis æternæ expectant præmium, qui deuoto & intrepido corde pro ipso pati dura & aspera elegerunt. Et uerè felices, quorum animus nec laborum metu obtunditur, nec corporalibus terretur incommodis, quin talium incitetur exemplis. Non iniquus enim ille, qui est uitis uera, purgans palmites suos, ut fructum plus afferant,

in camino aduerſitatum dilectos ſuos examinans, eos vocare conſuevit ad premia per tribulationum amaritudinem & laborem. Ad proſequendum igitur de ordine tractatum hiftorie, prælibandū eſt, quæ & quanta peregrinandi neceſſitas contra nefandam Turcorum gentem tot egregios exciuerit bellatores.

Incipit hiftoria.

¶ ſal. 77.

Anno verbi incarnati milleſimo cēteſimo octogefimo ſeptimo, peccatis hominū exigentibus, viā fecit dominus ſemita præ ſua ſuper ſanctam ciuitatē, & vniuerſum regnū Ieruſalem, vt ruſum Threni Ieremiæ poſſent competere miſerādis eius dolorib⁹ & ærumnis. Nec abs re, ſed diuino iudicio tota ferē Chriſtianitas tranſmarina data eſt in excidium & ruinā. Quippe veritas non erat in terra, fides & iuſtitia claudicabant. Totius mali fomes & ſeminarium vigebat, cupiditas hominum corda ſubuertēs & auertens à ſemita veritatis. Nam ſecundū illud poëticum, quid nō mortalia pectora cogit auri cœcus amor? pace ſiquidem inter regnum Ieroluſymitanū & Saladinū pridem cōpoſita, & iuramento vtrobique firmato in ſeptenniū contigerat infra eundem terminū, congregationes negotiatorū Saladini, quos vulgariter RARAVENNAS vocāt, cū inæſtimabili pretioſarū opum mercimonio tranſire ab ALEPH in BABYLONIAM, nonnullis comitatibus Admiraldis. Quibus in dolo & pditione ſeorſum vocatis & cōprehenſis, cōmilites & ſatellites RENALDI, qui fuerat vitricus BOAMVNDI Principis Antiochiæ, velut catuli leonum rugientes, vt rapiant, liberi⁹ in ceteros, & in pecuniā manus rapaces iniecerunt. Renaldus verò quia grauatus erat alieno ære, turpiter ſcīnatus amore pecuniæ, maluit impudētè periurii reatū incurſere, q̄ pro reſtituenda præda, memoratæ pacis intuitu, Saladini precibus obaudire. Sic ad ſuam ac totius terræ perniciem & ignominiam, & ſibi retinuit prædam, & homines carcerali cuſtodia mancipauit. Saladinus igitur ad GYDONEM regem incunſtanter miſit legationem, poſtulans, vt ex conſideratione Baronum & Iuriſperitorum in curia ipſius regis id de præda reſtituenda ſue retinenda fieret, quod ipſa iura & conſuetudines Chriſtianorum dictarent. Quod cum nullatenus obtinere poſſet, omni querimonia ſuperfedere, & omne damnum ablatæ pecuniæ volbat remittere, vt ſaltem ſui, qui detinebātur in carcere liberati reſtituerentur. Qua in re ſimiliter paſſus repulſam, vehementer indignatus

natus est, legatos suos inefficaciter remeasse. Ex eo nimirum tempore, querens opportunitatem, vt aduersus regnum Ierosolymitanum insurgeret, de peregrinis Sarracenorum nationibus magnum valde & fortem exercitum congregauit.

Timuit vniuersa terra, & status regni Ierusalem iam nutare inceperat ex dissensione, quæ inter Regem & Raymundum Comitem TARPOLIS emerferat, cuius causa hæc extitit & origo.

Rex, peregrinus fuit & advena, Pictauiensis natione, mediocris quidẽ genere, sed miles elegantis formæ & armis strenuus; in quem cû Regina oculos inieciisset, vt amans, vt fæmina, indulgēs animo, & nupsit ei præter ipsius comitis & aliorum principũ voluntatẽ; exinde accidit vt Comes in odiũ Regis se familiarẽ redderet Saladino. Barones tamen & optimates Regni vna cum templariis & hospitalariis in tantæ necessitatis articulo, saluti & defensionĩ terræ volentes prospicere, festinanter partes suas ad bonum pacis interponere studuerunt. Interea decem millia Turcorum clam conuenerant inter Tabariam & montem Thabor, qui in insidiis transitum illorum obseruabant, qua venturi erant ad Comitem propter pacem, de qua promissum est, reformandam. Comes autem vt Turcorum insidias deprehendit, ad se venire parantibus, vt eas præcauerent, celeriter nunciauit. Illi vero de sua nimium præsumẽtes audacia, pposita via nihilominus pcesserũt, & quo vsque Turcis vndique in ipsos irruentibus insidiæ patuerunt, acre bellum committitur, in quo nostri, licet temere congregientes, ea die suos enses multo Turcorum sanguine imbuerunt. Sed tandem prævalentibus Turcis, quorum maior erat numerus, ROGERIVS hospitaliorum magister, cum multis aliis non sine magna strage hostium in bello occubuit. Qui autem euadere potuerunt, peruenerunt ad Comitem, & inter Regem & ipsum pace, illis mediantibus, reformata, Comes misit ad Saladinum, prædictæ familiaritatis amicitiam contradicens.

Saladinus cum peregrina manu Sarracenorum, terram ingrediens, in odium Comitis Tabariam obsedit. Rex verò & exercitus eius interim conuenerunt ad fontes TABARIÆ, & dissuadente Comite, inde progredientes, castra metati sunt in loco, qui vulgo dicitur MARSCALCIA.

O res mirabilis, ô terribile vicinæ cladis præsagium. Ea nocte in tentorio Patriarchæ, vbi erat sancta CRUX, in matutinali officio casualiter cœnit legenda de archa fœderis à Philistæis capta

iii

MSU
SIV
27

in pralio & deducta. Vnde nimirum cunctorum audientium & intelligentium corda metu subito percussuntur, quod iuxta illud poetici; pessimum in dubiis augur timor.

Manè autem facto Saladinus Regi obuiare festinans, cum innumerabili exercitu appropinquauit ad bellum. Turci fortiter se accingunt ad pralium, buccinis & sagittis nostros acriter cientes ad pugnam. In primis acies Templariorum congregitur, & demissis hastis veloces equos vrgens calcaribus, Turcorum Cuncos audacter irrupit. Quæ cum de hostibus stragem fecisset innumeram, tamè recollecto agmine redeundi non habuit facultatem. Nam vndique densis Turcorum vallata agminibus, tota ferè ab ipsis intercepta est & retenta. Hoc viso infortunio Comes TRIPOLIS, cum paucis suorum, abiectis armis aufugiens, venit IAPHET. Turci verò qui ignem miserant circa exercitum Regis, videntes exercitum æstu & siti iam miserabiliter fatigentem, insilunt audacius, assultum in nostros vndique incessanter, & cominus facientes; tandem permissione diuina, capta sancta CRUCE & Rege, Turcis applaudit victoria, nostris irascitur Deus & fortuna. Quidam enim ex eis misera nece occumbunt celeriter, quidam in vinculis ad longioris pœnæ cruciatus referuati, & post cõsummatâ belli victoriam adducti in præsentiam Saladini, de præcepto illius in ore gladii trucidantur.

S. Crux capitur.

Otto de S. Blasio vocat Regnum Præncipem Antiochia, * alii Accaron.

Peracta hæc de tam miserabili, & * Renoldo, de quo superius mentionem habuimus, manu propria Saladini percempto, Saladinus cum triumpho Tabariam reuersus, qui fortioribus & præstantioribus regni iam percemptis in pralio, & liberius non solum illam, verum etiam * ACCON, ASCALONAM, & cû tota ferè terra ipsam IERUSALEM ad deditionem coegit.

Interea nutu Dei, qui in iracundia nouit misericordiæ reminisci, & ne in partibus illis residuum Christianitatis omninò succumberet, contigit CONRADVM Marchisum de Monte Ferrato, peregrinâdo nauigare à Constantinopoli ad sepulchrum Domini adorandum. Et hic natione Italicus erat, de consanguinitate serenissimi Imperatoris Friderici, vir vtique solers & strenuus, in rebus bellicis longo armorum exercitio sapienter edoctus. Hic cû iam pararet portum nauigando attingere, videns ciuitatem Achon, & totam terram adiacentem nuper debellatam, & à Turcorum agminibus occupatam, frene maris vertere maturauit, & in secundo vento nauigans apud Tyrum appulit, quem ciues velut acephali & gubernatoris præsidio destituti,

gra-

gratanter excipiunt, se & ciuitatem eius tutelæ & moderamini supponentes. Comes verò Tripolis iam apud aliquos de perfidia suspectus, de Tyro egrediens, venit Tripolim, vbi post modicum tempus secundum quosdam letifera veneni potione succubuit; secundum alios, propter mala & desolationem terræ, vitam tædio & angore finiuit.

Porro Saladinus venit TYRVM, REINERVM Marchionem de Monte Ferrato, quem in bello ceperat, secum adducens, quòd per illum saltem filium eius Conradum ad deditiorem vrbs de facili sperabat induci. O quàm memoranda, quàm pia impietas, quæ patris amoris amorem Dei iudicat præferendum. Saladinus constantiam viri liberatione patris labefactare non valuit, non minus flectere, nõ promissis. Abiit ergò ad tractanda, quæ sibi incumbere negotia de regno & vrbus nuper subiugatis, & in eis Satrapas & Iudices ordinauit, Admiraldos instituit, quorum regimine tenerentur. Post modicum temporis intervallum cum exercitu magno rediens, Tyrũ duobus ferè mensibus terra & mari tam acriter obsedit, vt ciues iam vehementer & extra bellico premerentur assultu, & intus penuria victualium arctarentur, nihil aliud iam habentes, nisi nuces auellanas, quibus vtunque sustentabantur. Tandem callide naçti bellandi opportunitatem ciues cum paucis nauibus, quas habebant, nocte quadam nauali bello eos aggrediuntur, qui per mare vrbs obsederant, & ita nauibus Saladinii partim captis, partim contractis & subuersis cum hominibus ipsum Archipiratam debellatum, & captum cum tumultu & plausu maximo in vrbs adducunt.

Audito naualis belli tumultu, & qui erant in obsidione terrestri suorum tamen adhuc infortunium ignorantes confestim machinis & assultu bellico ad expugnandam vrbs communiter se accingunt. Turci autem muralibus vi effractis, iam interiorum partem murorum diruerant, iam vrbs moenia conscendebant. Conradus verò vt vir magnanimus & gnarus bellandi, cum suis iam animatis ad pugnam egreditur, facta ad Deũ inuocatione statim clamore & congressu bellico viriliter irruit, & per virtutem Dei victrici dextra illorum fortitudinem dissipauit. Trecenti ex Turcis ibi nece merita occumbunt, ceteri vertuntur in fugam, & eorum castra cum machinis fabricatis ad vrbs excidium incenduntur. Nostri spoliis ditati gloriantur in Domino, qui suis civibus Tyri duplici triumpho cornu salutis erigas ciuitatem, & populum liberauit.

G

Præ-

Præterea Hugo de Tabaria priuignus memorati Comitſ Rai-
mundi, & aſſumpto militari agmine de Tyro egreſſus venit Arſur.
Quo expugnato & ſpoliato, & Turcis rebellantibus, qui intus erant
interfectis, capto etiam Admiraldo, qui præfato oppido præſidebat,
latus cum victoria remeauit. Saladinus itaque turbatus vehemen-
ter, ſed vt erat elati animi pro tempore infortunium belli diſſimulans
abiit, & exceptis adhuc aliis duabus ciuitatibus, Antiochia ſcilicet &
Tripoli, & paucis caſtellis, reſiduum terræ & munitiones potèter ob-
tinuit, & ferè vniuerſa terra ſiluit in conſpectu eius.

Postquam fama ſolito pernicioſior index, cum lugenda referretur,
pud Romanam ſedem Ieroſolymitani Regni cladem & exterminium
diuulgauit; Romanus Pontifex paterno nimirum affectu, tantum
Chriſtianitatis conſpiciens detrimentum, vehementer indoluit, &
propter ingruentem neceſſitatem, maturioris habita deliberatione
conſilii, neceſſarium duxit incunctanter mittere legationem ad Re-
ges & Principes, præſertim ad inuictiſſimum Romanorum Impera-
torem Fridericum, à quo tunc maxime vt pote maximo & excellen-
tiſſimo ſanctæ Matris Eccleſiæ tutore & Aduocato, ſpes & fiducia hæc
propulſandi iniuriam dependebat. Legatio verò ſcripti ſeu prædi-
cationis officio generaliter ad omnes vſibus armorum idoneos, qui
Chriſtiano cenſentur nomine deſtinatur, eos auctoritate Apoſtolica
in remiſſionem peccatorum ad dominici liberationem ſepulchri mo-
uens attentius & inuitans.

Reuerendæ ſedis Apoſtolicæ nunciū directo itinere profeſſi in
Germaniam, ab Imperatore alacriter & benignè recepti ſunt apud ci-
uitatem ARGENTINAM ſecus fluuium Renum ſitam, vbi curiam pro
tractandis negotiis Imperii indiſtam, tunc ipſe Imperator celebra-
bat, terrarum Principibus conuocatis. Nec caſualiter, ſed diuino nu-
tu magnam illuc ſublimium virorum conueniſſe multitudinem, vt
de Ieroſolymitana expeditione lætis ibidem inchoaretur auſpiciis,
quod poſtmodum apud MAGVNTIAM curia Dei & peregrinorum, de
qua dicitur inferius, tractauit plenius & promouit. Poſtera die ſimul
reſidentibus Episcopis, cæteriſque Principibus coram Imperatore,
quo etiam ingens militum ciuiumque multitudo conuenerat, indi-
cto ſilentio præfati nunciū verbum Dei de exhortatione Ieroſolymi-
tanæ expeditionis, in auribus aſtantium ſeminare cœperunt; ad quo-
rum prædicationem, licet gratioſa eloquiū ſuauiſſime conditam, inter-
tot

tot milia, miles vnicus, zelo deuotionis accensus, ibi assumpto Crv-
cis signaculo, se sponſione itineris obligauit.

ARGENTINENSIS autem venerabilis Episcopus* HENRICVS no-
mine, vir vtique tam diuinarum quam secularium rerū gnarus & pro-
uidus, videns, & dolens omnium ferē corda ad huius exhortationem
negotii, de somno obſinationis minimē excitari, tanquam diuini
audiuisset, Aperi os tuum, & ego implebo illud; nacta opportunitate
loquendi, hoc modo Tullianæ suadela facundia cunctorum sibi con-
ciliauit auditum:

Ores miranda, o milites egregii, quos animositas & probitas in-
nata, armorum exercitio famulos reddidit, & præ cæteris gentibus
inſigniuit: miramur plurimū, & miratione dignum est, q̄ in tanta ne-
cessitate erga Deū, sic modo turpiter alget & torpeſcit ueſtra deuotio;
quod oblitū estis virtutis assuetæ, velut degeneres & ignaui. Veſtrum
vtique auditū mim⁹ aliquis, seu fabula theatralis demulcendo alliceret;
& verba Dei vobis non sapiunt, quæ tam difficili & surdo percipi-
tis intellectu. Proh dolor in corde omnium charitas refriguit. Proh
pudor, omnes declinauerunt, simul inutiles, non est qui faciat bonū;
non est quem sui moueat Saluatoris iniuria, vt rursus dicere possit,
Torcular calcavi solus, & de gentibus non est vir mecum.

Et viderit si ueſtrum quispian dominum suum terrenum ex-
terminii siue exheredationis iniuria molestari; certe pro illo arma
non sumere turpe dicitis & probrosum. Quanto magis omnes vnus
capitis membra, Christi scilicet, ei debemus totum quod sumus,
quod viuimus, quod habemus? Et de plenitudine eius accepimus om-
nes, sed arbori non respondent furculi, palmites vitis beneficium non
attendunt. Pietatis est flere cum flentibus; nec vos mouet ad lacrymas
terra Ierosolymitanæ dolor & desolatio, q̄ nuper audita, omni animæ
fidei amaritudinis & meroris calicem propinauit? Necessitas amicū
examinat. Et ecce rursus patiens Christus suos examinet & probe-
t; ad suum vos inuitat auxiliū, qui pro ueſtra redemptione humanatus,
& crucis patibulo affixus, operatus est salutem ueſtrā in medio terræ.
Hæc est terra hereditas Domini, vbi steterunt pedes eius. Vnde primū
per Prophetas, deinde per Apostolos primitiua fidei noſtræ plantatio
in orbem terræ est propagata. Et cum in omni loco dominationis suæ
glorificandus sit Deus, ea præſertim loca propensiori ueneratione
amplecti nos conuenit, quæ Dei filius ad noſtram redemptionem ex-
hibendam, præelecta, & tactu suæ præſentia consecrauit.

Com-

Fuit Baro
ab Hasen-
burg. Bru-
schius in 57
ep. Argens.
Psal. 50.

Psal. 37.

Esa. 63.

Ioa. 1.

Compungat igitur corda vestra, moueat vos & incitet ad vindictam, quod mater & nutrix nostræ fidei sancta ciuitas Ierusalem, deleta & eliminata ab ea Christianæ cultu Religionis, prophanis paganorum ritibus ancillatur. Si enim, quod absit, non est qui adiuuet, vel cōfoletur eam, ex omnib⁹ charis eius; quid restat deinceps, nisi vt graui⁹ Christianitatis emutiletur plantatio, & latius paganis propagines extendantur? Si quilibet vestrum ad prædam, vel aliud maleficium opem alterius flagitaret, profectò multos de facili inueniret complices iniquitatis ad iniquitatem. & de tot millibus vix vnicum dominus sibi militem adquisiuit. Pensate igitur milites egregii, quàm felix, quàm fauorabile & excellens militandi genus, quàm fructuosus labor; cuius merces, peccatorum remissio, quàm reuera Dominus suis spondet & exhibet peregrinis.

His dictis cunctorū, quasi prius dormitans, excitatur deuotio, de cordibus compunctis erumpunt lacrymæ pietatis: Comites & Barones plurimi, nec non & multa millia tam equitum quàm pedum, ad suscipiendum crucis signaculū cateruatim accurrere. In breui rumor iste longè lateq; diuulgatus, remotas etiam & diuersas nationes gentium exciuit.

al. infinita,

Imperator vero, vt vir * multiuidæ circumspectionis, quod iam dudum intra se vouerat de peregrinandi voluntate, adhuc dissimulabat, quo vsque maior Principum ac aliorum virorum copia crucem sine retractatione arriperet, quorū ope & opera annitente, facilius & efficacius posset expeditionis negotia promouere. Ad hoc igitur prouida & necessaria deliberatione ordinandum peregrinis specialiter in media quadragesima, quæ * tunc euenit sexto Kalendas Aprilis, curiam indixit apud MAGVNTIAM, quam rectè CVRIAM DEI voluit appellari.

Anno 1177.
Vide Or-
ationem de
S. Blasio,
cap. 31.

Interea vir quidam religiosus litterarum scientia præclarus, & suauis eloquio HENRICVS scilicet Albanensis Episcopus, Cardinalis, de latere sedis Apostolicæ missus in eadem legatione, vt prædicator egregius, primò, vt dignum, adiuit Imperatorem. A quo, vt deceit, satis accurate receptus est & benigne. Qui cum de bono Imperatoris ipsius animo, circa peregrinandi negotium, familiari inquisitione & alloquio cognouisset, gauisus est in Domino, & abiens per Alemaniam, verbi diuini semine iacto in terram bonam, multos ad viam Ierosolymitanæ expeditionis in breui temporis spatio lucrificet. Deinde profectus est

est ad serenissimum Francorum Regem * PHILIPPVM, & HENRICVM
Regem Angliæ, qui tunc discordes erant; sed eius sermone persuafo-
rio, pacis reuocati ad concordiam, cum multis vtriusque Regni Prin-
cipibus CRVCIS signaculum acceperunt. Inde in Germaniam redire
decreuit ad præfatam CVRIAM DEI, cuius terminus instabat.

anno 1187, teste Roberto de monte, ex edit. Ioan. Pistorii tom. 1. Ger. scripsit. Quædo Henricus
rex Angliæ cum filio Richardo Crucem accepit, vide Rigor. dum de gestu Philippi edit. Pithoei
fol. 187. &c.

Statuto curiæ termino adueniente, serenissimus Imperator, Ar-
chiepiscopi, Episcopi, Duces, Marchiones, Comites per plurimi & Ba-
rones, ad locum designatum cum innumerabili peregrinorum & a-
liarum gentium multitudine conuenerunt. Latatur se nominatam &
electam, ad determinandum in ea tam fauorabile communis causæ ne-
gotium, & suis applaudit hospitibus ciuitas MAGYNTINA. Cum in-
genti apparatu de diuinis negotiis celebratur Curia, communi fauore
& veneratione omnium amplectenda.

Affuit inibi venerabilis Herbipolensis Episcopus * G O T H E-
FRIDVS nomine, vir discretus & eloquens, propter honestatem & a-
lias virtutes sibi insitas commendabilis & famosus. hic salutiferæ cru-
cis peregrinus, & verbi diuini seminator egregius, lepido sermone &
placido sibi concilians intellectum audientium, multa ad exhortatio-
nem viæ congruentia benè & efficaciter persuasit.

Godefridus à Pi-
semberg.
Friderico
I. Cancellarius, ca-
thedralium
Ecclesiarum

Herbip. de nouo construxit. moritur in hac expeditione Antiochiæ. Ex hoc loco patet error
Bruschii circa annos huius Godefridi.

Nam ipse Christianissimus Imperator, & filius eius Dux illustris
SVEVIÆ, * multi quoque Episcopi & Principes, cum aliis viris subli-
mibus de manu ipsius assumptis crucis signaculum, sibi publicè se
voto & promissione itineris astrinxerūt. Fernet in ipsum tot aliorum
deuotio; tot & tantorum virorum audacia; quasi viso hoste, auida bel-
landi contra odiosam Turcorum gentem, mente & desiderio iam de-
certat; quòd ex rumore tanti apparatus bellorum, meritò & Christia-
nis accrescit lætitia, & formidationis terror incutitur Sarracenis.

Precipuos
nominat
Tageno
Patauiens-
is, in expe-
ditione A-
siatica Fr-
derici I.
inter quos
Episcopus

Herbipolensis, & Bertholdus Dux Meranie ex Bauaria de castro Andechs natus, qui fortè
est frater Mechisildan, cuius vitam supra dedimus, nam de patre vix credo.

De præfato verò * Duce maxime gaudendum fuit omnibus pe-
regri-

*Hinc intelligitur ista Oratio de S. Blasio cap. 31. Pauperioribus ad minus triū marcarū expensam, diuoribus pro posse expensas preparare indicēs, Egentibus autē pondo triū marcarum sub anathemate profectū fecit indicē, nolēs exercitum cuiusmodi minus idoneo praeuari.

regrinis. Nam postea, sicut facta ipsius testantur, celsitudo sanguinis & animi sapē, imò semper per multa bellorum discrimina, & grauium experientiam laborū, pro statu exercitus Christi animositatem illius ad actus strenuos inuitauit; & ipse strenuitate sua sibi omnium fauorem asciuit.

Imperator itaque videns, & gaudens, militiam Christi sic lato affluere incremento, edicto prohibuit, vt nemo pedes, nemo vsibus armorum minus idoneus, nullus etiam, qui ad minus in * biennium sumptus itineris habere non posset, peregrinationis viam secum arriperet: Quoniam ad tam laboriosam expeditionem magis impedire, quam expedire vulgus imbelles & debile consuevit.

Ceterum quia tam arduum negotium moram & inducias ad preparamenta itineris cōposcebat, de cōsilio Principū seorsum habito, visum est Imperatori, ad quod etiā omnes vnanimiter cōsenserūt, vt pposita expeditio à solennitate instātis Pasche in annū ptelaretur, & nono Kale. Aprilis in festo sancti Georgii peregrini omnes simul apud Ratisbonam in itinere conuenirent. Constitutionis huius negotio diffinito singuli ad propria remeandi licentiam habuerunt.

Quia verò serenissimus Imperator, & SALADINVS tam per nunciatorum, q̄ per donatiuorū alternam missionē à longo tempore amici fuerant ad inuicem; Imperator suae Maiestatis prospiciens honestati, duxit cōueniens, ad eum pmittere legationē, & cū denunciatione belli se illius hostē fateri, nisi sanctā CRUCEM, in praelio Christianis ablata, redderet cum terra Ierosolymitana, quā suae subiugauerat ditioni.

Ab HENRICO verò de DIECH, rogatu Imperatoris suscipitur hæc ad Saladinum legatio deferenda. Præter hæc alia ab Imperatore legatio destinatur in Hungariam ad Regem BELAM pro mercato, pro viæ securitate & pacis certitudine vtrobique firmanda. Similiter & in Græciam ad Ysachium Imperatorem; nec non * SOLDANVM ICONI, apud quem à multis diebus, propter bona de ipso per internuncios reman data iam sapius & audita, specialem dilectionis & amicitia fiducia obtinebat.

Isaacus.
* O 20 de S. Blasio c. 31. Nunciū Soldani regni Iconiensis ad Imp. venerunt, sed usq̄, quamuis in dolo, renouantes, comitatum per totam Ciliciā suū dōg exercitus, si pacifus venires, ex parte domini sui obtulerunt.

Extrat. mo Germ. Rex * Hungariæ super iam dicto negotio Imperatoris petitiō script. Vrsini epistola cuiusdam de expeditione hac Frid. I. ubi hæc: Ab amantissimo rege Ungariæ Bela honorifice recepti, & benigne ab ipso & humaniter tractati.

tionē

gioni & negotio peregrinorum benignè & alacriter adquevit.
Porro Cancellarius & Legati Constantinopolitani Imperatoris accedentes ad præsentiam serenissimi Romanorum Imperatoris, benignè ab eo recepti sunt apud NOEREMBERG. Vbi per eos tractatum est de negotio memorata pacis. Vnde ab inclyto Sucuorum Duce, & cæteris Principibus, ac potentibus viris, qui aderant, securitatem iuratoriæ receperunt; & è conuerso seiplos in idipsum iurciurando astringentes, ad plenariam pacis ordinationem, persuaserunt, magnos & sublimes nuncios adhuc mittendos esse Constantinopolim, pro maiori securitate per eos ibidem recipienda, & pace plenius confirmanda.

Inter cætera verò forma condicte pacis id specialiter continebat expressum, vt peregrini, ex promissione, fructus arborum, olera hortorum, ligna ad ignem, sine vastatione domorum, gramen & paleam ad vsus equorum acciperent; cætera competenti foro secundum statum regionum & temporis exigentiam compararent.

Ad huius legationis executionem honesti nuncii scilicet venerabilis * Monasteriensis Episcopus, Robertus Comes de Massouue, & Henricus Iunior Comes de Diech, ex deliberatione ipsius Imperatoris, & Principum eliguntur; & ita præfatus Cancellarius cum suis collegis ab Imperatore munificè & honestè dimissus, in Græciam remeavit.

Predita Epistola, fol. 360. Regni Græcie intra manus fu-

rum ex latronum incidiis, nulla in Græciæ fide reperta. Nam contra communem non violandorum legatorum legem, Episcopum Monasteriensem, & Comitem Ruperum ceperant. Vide annales Godefridi mon. S. Pantaleonis anno 1189. & c.

Præter hæc iam dudum contigerat, alios Legatos ad Imperatorem accedere, omne bonum amicitie de Soldano mendosè pronunciantes, non solum pro mercato, & viæ securitate, verum etiam de antiqui amoris perseverantia, ac totius honoris exhibitione, quem, ut aiebant, illi præsentialiter impendere peroptabat. Sed vt rei probavit exitus, quidquid mandauerat, vacuum erat à fide, & minimè veritati consonabat. Dignum ergò erat illi accidere sicut & accidit. Nam postmodum detecta fraude, sicut de patrata perfidia meruerat talionem recipere fallax & mendosa eius promissio, meritò in ipsius detrimentum & ignominiam redundauit.

Imperator itaq; vanæ promissioni credulus, & qui in omnibus pri-

pridem circumspēctus sollerter sibi præcauerat, modò incantus, & à verbo mendacii circumuentus, præfatos nuncios, cum eos benignè receptos apud se diutius & accuratius, quàm cæteros tenuisset. Benignissime quendam à se dimisit nomine **GOTHEFRIDVM** simul cum ipsis in legatione pacis & amicitia dirigens ad Soldanum.

Designato peregrinationis termino iam instate, zyzaniorum seminator, & malorum omnium inuentor diabolus * rediniua diffensione pacem turbauerat inter Regem Francorum, & Regem Anglia. Qua de causa tam ipsi quàm alii, multi bellorum occupationibus impliciti, tunc à via propofita remanserunt. Nonnulli etiam elegerunt nauigio transfretare; reuocati à propofito terreſtris expeditionis, que plus laboris & periculi videbatur habere. Quidam verò prætendentes occasionem ad excufandas excufationes in peccatis, penitus retro abierunt. Sed nemo mittens manum ad aratrum, & respiciens retro, aptus est regno caelorum.

Christianissimus tamē Imperator, vt erat magnanimus, nihilominus animo constanti iter arripuit. Dignum ducens & fauorabile, si tandem in diuino obsequio, sequentibus triumphorum titulis, quibus antè claruerat, digna virtutum suarum consummatio responderet.

Nono igitur Kalendas Aprilis peregrini apud Ratisbonam, sicut statutum fuerat, conuenerunt.

Monasteriensis Episcopus, Rubertus Comes de Nassouue, & Henricus iunior de Diech, missi Constantinopolim, in præfata legatione, iam præcesserant, ducentes secum centum milites, & alios multos ipsorum agmini adhaerentes. Qui cum per multos labores Bulgariam & Macedoniam transiissent, Constantinopolim peruenerunt; vbi aliquandiu morati sunt Imperatoris Constantinopolitani qui tunc aberat, reditum præstolantes.

Imperator reuersus illis venientibus ante suum conspectum, hilarem vultum exhibuit, ac si de ipsorum peregrinorum aduentu non modicum lataretur. O scelus inauditum, ô immanis perfidia. Reuera iuxta illud Claudiani:

Edidicit simulare fidem, sensusq; minaces

Protegere, & blando fraudem prætexere risu. Legati ergò frustra exhilarati ad hospitia reuertuntur.

Cur autem subdolos Imperator contra Christianitatem se exhibens petram offensionis & scandali, pacis, & fidelitatis, hilarè vultu præ-

*Godofrid.
Monach. S.
Pataleoni
Colonie in
annalibus
anno 1188.
hæc: Phi-
lippus rex
Francie,
& Richar-
dus rex An-
glie, abru-
ptu cruci-
bus, bella
renouant,
serris mu-
tuo deu-
stant, &
nulli etati
parcunt.
Postea con-
federati
contra pa-
trē eiusdē
Richardū
prelia in-
staurant,
donec eo
defuncto
ad redini-
ua iterum
bella rela-
nantur.*

praetenderat, quando quidem illorum exitium rogabat? Sequenti die, illo praecipiente, nuntii capti, spoliati, affecti iniuriis, ad ultimum inter secures per diversa terroris & metus genera ducti, & miserabiliter distracti, in locum poenarum & carceris detruduntur; & sic antiqua nuntiorum & hospitii iura turpiter in viros infantes & pacificos temerantur, ad fauorem & gratiam SALADINI, cuius legationem nuper admiserat amicabiliter sceleratissimus Imperator, qui prius attendere debuisset, illud saltem gentilis dictum:

Turpius eicitur, quam non admittitur hospes.

Interea serenissimus Imperator FRIDERICVS ignarus tanti, a Ratisbona descenderat nauigio ad partes Austriae, exercitu cum equis & curribus per terram cunte. Et oppidum MYTYSIN, situm in ripa Danubii, flamma vindice funditus euerterat, eo quod habitatores illius vestigal indebitum a peregrinis transcurrentibus arroganter praesumpserant extorquere.

Cum autem WINAM peruenisset exercitus, LVPOLDVS Dux Austriae, qui apud omnes liberalitatis praeconio famosus & celebris habebatur, necessitati peregrinorum laudabiliter consuluit, tum in ministracione mercati, tum de rebus propriis hilariter largiendo.

Inde progredientes in spatiosa camporum amplitudine, qui vulgo VIRIVELDEN vocantur, castra metati sunt secus Danubium praeterfluentem, in opposita ripa * BOSOMIVM quod PRESBYRC Teutonice nuncupatur. Ibi quatuor diebus quietare disposuerunt, quo usque vniuersus exercitus illuc conuenisset. Caeteris autem lufibus armorum & quieti vacantibus, imperialis tamen industria minime vacans a curis, interim tractabat de feriis, & expeditionis causas, atque negotia sollicita deliberatione pensabat. Nam * ibidem ex consultationibus principum & virorum prudentum, ad regendum facilius & coercendum exercitum, sub edicto & iuramento pacis nouarum legum condidit instituta, quibus secundum differentiam emergentium casuum, transgressorum enormitas animaduersione debita puniretur.

Latini recentiores vocant Pannoniam. Latinus Pisonium, ex scribitur eiusd. vrbis, a Pisonis quodam videlicet, cuius opera Tiberius Pannoniam

nes subegit, Bosa in Pannonia, quae Bresburg, inquit Otto Frisingensis. Vide Ortelii thesaurum Geograph.

* Erat autem exercitus eius xxx milia hominum, inquit Codefridus, inter quos erant 15 milia electorum militum. A praedicta ergo vrbe (Ratisbona) per desertum Danubii iter mouentes venerunt in civitatem, quae dicitur Brisburg, & est initium Hungariae. Ibi in die Pentecostes Imp. conuentum habuit, & iurata est pax ab omnibus, & lex malefactorum lata est.

H

Sic

de processu itineris a sum a. Peria quere in de mouerunt, & in o. sua Pentecostes occur-
rit rex Vngarie cum regina, obuii q. n. raturu tenorum operolum, quod portare uix
poterant eria plaustra, & aia insignia. Eitam quique suam suo Imperatoru Fridericu de-
ponant.

Sic die sanctissimo Pentecostes ibi solennizato, ante portas Vnga-
riae peruenerunt. Vbi Episcopi & ceteri optimates terra, nuncii scilicet
Regis Vngariae magnifice uenerunt obuiam Imperatori, ipsum ex
parte Regis ad introitum regni sui benigne & alacriter inuitates. Im-
perator ergo cum exercitu ingressus est fines Vngariae, & Pannoniae
partes transiens, peruenit SRRIGONIVM, ubi ab ipso Rege & Regina
plenius, & cum maiori honoris exhibitione praesentialiter saluatus,
magnifice, sicut decebat, ab eis receptus est, & iucunde. Ibi etiam die-
bus aliquot demorante exercitu, Rex filiam suam in clyto Duci Sue-
uia desponsauit, & in collatione victualium multa impendit benefi-
cia peregrinis. Cum autem inde placuisset abscedere, Imperator &
Rex in sylua quadam uenatica, undique ameno decursu Danubii cir-
cumfluentis septa, quatuor diebus commorati sunt in uenatione; ex-
ercitu interim per terram satis opimam & pascuis refertam morosius
praecedente.

Ibi tunc primum superueniens exercitus de Boemia grateranter
se nostro exercitui sociauit. Deinde uenientes ad a Thrauum fluuium,
nec cum inuenientes vadabilem, illum tunc licet cum difficultate, na-
uigio transferunt. Inde per regionem bonis omnibus opulentam, ui-
cum sancti Georgii, Francam uillam, & b Smirimum, ciuitatem olim
quidem famosam, sed modo dirutam transeunt, quarto Kalendas
Iulii ad Sauum siue Souuam fluuium peruenerunt. Huc usque in
transitu regni sui nostris satis accommodus & benignus extiterat
Rex Vngariae, nisi in quibusdam postea se suspectum reddidisset.

Post transitum Sauu fluuii, nostri iam tunc in finibus regni Grae-
ciae in Bulgaria constituti, castra metati sunt apud c BELGRANVM; ubi
quidam ex peregrinis propter uolacionem pacis membrorum trun-
catione plexi sunt, quidam etiam propter grauiores excessus coram
Imperatore capitalem sententiam subierunt. Vnde cunctis potuit e-
uidenter innouescere, in quantum Imperator & exercitus Christi pa-
cificum per terram illam transitum exoptabant.

Sed instinctu perfidi Imperatoris YSACHII, nequissimo Duce
auria in
uilla que Belgraue (Belgradum) dicitur, ad quam duo nobiles de Alsacia pro uiolata pace
decollati sunt,

BRVN-

a Godofri.
Ementia
Vngaria
uentum
est ad sta-
mina Ma-
uorviam,
Sorviam
& Dro-
uui, qui-
bus nau-
gio transi-
ta, &c.
bleg. Sir-
miam.
c Habita
est ibi ab
Imp. aie
Godofrid.
auria in

BRUNDISI procurantē, GRÆCI, * BLACCI, BVLGARI, cum innu-
 merabilibus aliarum populis nationum, iam nostris * exitiales machi-
 nabantur insidias, & conuenticula eorum de sanguinibus, & de per-
 nicie gentis nostrae. Exercit' verò de BELERANO digrediens, & duoru
 dierum itinere incedens per syluestria, peruenit ad * MARYBVM, quē
 etiā nauigio transmeauit; & defixis tentoriis secus DANEBVM in
 campis BRVNDVSII, septem diebus continuis quieti vacauit, quo &
 HAINRICVS Comes de SALME cum ciuibus METENSIBVS, & agmen
 peregrinorum Vngariae superuenit.

Valathi,
 Vide Ta-
 genonam.
 & Gode-
 frid.
 Godefrid.
 Marovvū

O nefanda & innata Græcorum perfidia! de quibus non abre-
 legitur; timeas Danaos & dona ferentes. Dux Brundusii & maiores
 Prouinciae, praemissis donatiuis suis, Imperatorem sub specie dilectio-
 nis adeunt, hunc labiis honorant, mala autem in cordibus eorum.
 Porro quia necessarium erat, tantam multitudinem, utpote per ter-
 ram nemorosam, & viam difficilem transituram, per agmina diuisam
 incedere;

In primo agmine instituti sunt VNGARI ET BOEMI, vt ad ex-
 plorandum de situ locorum & viarum transitu antecedant.

In secundo verò Dux SVEVLÆ & RATISPONENSIS Episcopus
 cum suis.

In tertio tres Episcopi cum suis HERMIPOLENSIS scilicet, LAO-
 DICENSIS, BASILIENSIS.

In quarto & vltimo agmine Imperator, & reliquum robur exer-
 citus designantur.

Interea praefatis hostibus, quorum veloces pedes ad effunden-
 dum sanguinem, ad latrocinandum egressis, armigeri de castris egre-
 dientes, ad comportandum gramen siue pabulum ad vsus equorum,
 de die in diem necem toxicatis eorum sagittis incurrunt. Nonnulli
 etiam ad castra spoliati & sauci reuertuntur. Nostri tamen vana &
 frustratoria spe decipi, super his omnibus Constantinopolitani Im-
 peratoris conscientiam excusantes, & suspensa vltione adhuc patien-
 ter haec duxerunt incommoda sustinenda.

Relictis ergo nauibus, & curribus oneratis, à Brundusio ca-
 stramouentes, prius ordinatum iter arripiunt. Praecedunt Vngari
 & Boemi in manu armata, flammis atque securibus, praeclu-
 sos viarum transitus referantes. Dux verò Sueviae cum suis illos
 subsequens in sylua, vbi nocte praeterita castra posuerant, sine requie
 pernoctauit. Nocturnis enim excubiis adhuc in agmine suo minus

Handwritten notes on the right edge of the page, including the letters 'SIV' and the number '27'.

proinde ordinatis, damnum inopinatum ab hoſtibus recepit, qui & improuiſo de noſtris intra caſtra pluribus ſauciatis, vitum militem & quosdam alios occiderunt. Noſtris tamen expergefactis, protinus expelluntur. Dux itaque ex damno ſibi illato cautiſſimus effectus, ſequente exercitum, & præcipue patrem ſuum celeriter præueniuit.

Imperator verò callide cum armata manu militum præſatis hoſtibus terendit inſidias, qui merito in foueam, quam noſtris parauerat incidentes, addicti patibulo pœnas debitas exſoluerunt. Quosdam quoque impatienter viuos retinuit, quorum iudicio quosdam ex ciuibus *BRINDVSII*, nec non & alios multos ſuorum maleficiorum complices in quadam munita munitione nuper ab eis conſtructa obſedit, & comprehenſos ad necem ſimilem patibulo commendari præcepit. Et quoniam fraus *Constantinopolitani Imperatoris*, & Ducis *Brindusi*, ex illorum quoque conſeſſione innotuit, pars militia reuerſa, *Brindusium* proſus incendio deuaſtauit. Procedente ergo exercitu, & prædonum malitia in noſtros, cæde, rapina, furto, de die in diem rediuiuis aſſultibus, degraſſante, quidam ex noſtris incaute tranſeuntes, illorum ſagittis intereunt. Sed plures ex hoſtibus vbicumq; in manus noſtrorum incidunt, velut canes immundi, ſeu lupi rapaces, a pedibus ſurſum, & deorſum ceruicibus, ſecus viam arboribus ſuſpendeduntur.

Inter hæc dum tranſiret miles quidam egregius, *FRIDERICVS* ſcilicet de *BERGVM*, equum, cui inſidebat, icu ſagittæ repete vulneratum aſpexit, & circumquaque intuens, & nuſquam auctore vulneris comparente, miratus eſt vehementer. Tandem ſuſpicens quendam ex hoſtibus in ſummitate arboris vidit inter frondolos ramos infeliciter latitantem, quem ad ipſam arborem cui miſer male inhaſerat, firmo alligauit ſuſpendio, ſocii ſuis prius ad tam monſtruoſæ reſpectaculum conuocatis.

Sic peregrini variis caſibus bellorum decertando perucnerunt ad oppidum *RABINEL*, pœne omnino dirutum & deſtructum. Ibi accellit ad Imperatorem nunciuſ *Regis VNGARIÆ*, excuſantis moram generi ſui, Imperatoris ſcilicet *Constantinopolitani*; quod iam dudum *Helleſpontiacum mare*, quod dicitur brachium ſancti *GEORGI* tranſierat, obſidere *PHILADELPHIAM*, tunc temporis ſub quodam *THEODORO* nomine rebellantem.

Præterea venit & aliuſ legatuſ in dolo deſerens litteras *Cancellarii Constantinopolitani*, quarum tenor per omnia bonum mendaciter promittebat: Imperatorem videlicet *Constantinopolitanum* valde

Vide Le-
uclauium
in pande.
Hiſt.
Turcice
cap. 118.

demoratus, præmissis gratiarum actionibus, de honore & commoditate percepta, præfatis comitibus valedixit.

Exercitus à Niſſa digrediens ordinatè, ſicut prius, & diuiſus per agmina incedebat. Qui cum iam per quorundam abrupta montium, & ima vallium, laborioſè tranſiret, reiteratis bellorum aſſultibus, acriter infeſtatur ab hoſtibus, qui iam pridem vndique conuenerant, necem & incommoda peregrinorum palàm & clanculo machinantes. Ibi ex noſtris * vnus miles occiditur, multi vulnerantur ſagittis, nonnulli etiam curruſ in agmine PATAVIENſIS Epilcopi, & Ducis MERANIE, militari aſſente præſidio, ſpoliantur.

*Tagena:
honestus
miles de
Hals ibi
occisus, et
ait accidit
le 3, Kalen.
Aug.*

Inter hoſ bellorum tumultus accidit, vt cum hoſtium proteruitas die quadam in peregrinorum agmen inſurgeret. Vnus ex militib⁹ noſtris grauiter ægrotans, & nimium imbecillis, baiularetur in ferro, qui audito clamore bellico, & cõminus viſis hoſtibus, velut ſibi reddita ſanitate, protin⁹ lorica indutus, de ſtrato proſiliit, & vno ex illis viriliter proſtrato, ceteriſq; in fugam verſis, reuerſus ad lectum, quæ tam audacem timor fecerat, infirmitate decubuit recidiua.

Noſtris deinde in quendam vallem aliquantum ſpacioſam ingreſſis, ruſſum prædones tam equites quàm pedites ex omni parte conueniunt, illos dieq; noctuq; irremediatis incommodis premunt; hoſ occidunt, illoſ ſauciant, & in quos prædandi facultas non datur, furtiua diſpendia moliantur.

Ventum erat ad quendam nemoroſam vallem, & anguſtam, vbi hoſtes, inter quarundam fauces rupium, qua noſtri erant tranſituri, viam præcluſerunt muro, & denſitate nemorum exciſorum. hac tamen Vngari & Boëmi cum manu armata, diruto murorum obſtaculo, præceſſerunt; hac quoque illuſtris Dux Sueuiæ vi bellica tranſiuit indemnis, niſi boues abductos à prædonibus amiſiſſet. Poſt hoſ quidã incaute nimium gradientes, inciderunt in manus hoſtium, à quibus ſpoliati ſunt, duobus ibi peremptis militibus, & aliis multis, qui curruſ minabant, lethaliſter ſauciatis. Porro accidit, vt dum eadem via BARTHOLDVS inclytus Dux MERANIE vellet tranſire, ecce hoſtium magnus valdè exercitus ab vtroque latere aſſiliens, erumpit de montibus, quorum clamore terrifico totum nemus & concaua montium echonizant, quibus vndiq; nimis acriter inſtantibus, noſtrorū paucitas illorum multitudini iam vltra reſiſtere non valebat. Cum ipſe Dux haud ſegniter aſſumens proprium vexillum, ſuoſ iam quærere meditantæ fugæ præſidium, ad pugnam reuocat, & hortatur. Et velut

frux aper fulmineo dente se ingerit mediis canum latratibus; sic vir magnanimus audacter in medios hostes viam sibi ferro aperuit, quo usque cedere compelluntur. Nostri resumpta audacia sui Ducis exemplo viriliter insistentes, varia strage hostes afficiunt; hos membratim truncant, illos de arboribus, quos delitescere frustra sperabant, precipitando in necem paratam excipiunt, & ad terrorem aliorum, secus viam in vno patibulo triginta suspendunt. Qui autem praesidio fugae poterunt euadere, visa suorum strage, perterriti. & exinde illorum aliquandiu cessauit proteruitas quouisque subsequens peregrinorum exercitus pertransiuit.

Cum autem peregrini inde duorum dierum itinere processissent, ingressi sunt aliam vallem, in imo arctissimam, hinc inde montibus in altum porrectis, quam labore maximo transierunt. vbi quia quoddam agmen nostrorum contigit vehementer infestari ab hostibus, qui desuper insultando in peregrinos deorsum mittebant lapides & sagittas. Quid ergo facerent nostri sic vndique intolerabiliter lacessitis nullatenus licebat procedere; retroire non poterant; ad hostes cominus bellando propter arduitatem montium attingere non valebant. iam habitabant, iam currus meditabantur deserere, vtrum sic interim fugiendo aliquatenus possent euadere, dum hostes ad tollenda spolia properarent. Tandem vnus eorum spiritu fortitudinis animatus, fugam omnimodis dehortatur. Et inuentis paucis, qui secum tanta audeant subire discrimina, collem alacriter ascendit, & stricto ferro in medios hostes irruens, quosdam necat, quosdam mittit in precipitium, ac demum firmiter apprehenso illorum duce & signifero, conluctantur ad inuicem, sicque conluctando per decliuum montis usque ad imum vallis in simul deuoluuntur. Nostri vero celeriter accurrentes duellum dirimunt, praedonem adiudicantes suspendio, peregrinum de virtute audacia commendantes. Postquam autem perueniunt ad

Tagino
ait perue-
nisse terro-
laus Au-
gusti.

urbem STRALIZON, quam inuenerunt a ciuibus derelictam; Imperator edixit, vt primi vltimos expectarent.

Iam multos in exercitu cupiditatis morbus, licentia praedandi indulta ex necessitate, per auaritiam ultra metas Imperialis edicti nimum euagante. Quos HERBIPOLENSIS Episcopus ad monitionem Imperatoris redarguit hoc sermone exorsus:

Iosue 7.

Pollutus est populus anathemate, non ero cum eis, nisi munerentur. Illud videlicet innuens & proponens de furto Iericontino Achan, propter quod peccatum vnus vniversus populus dicitur corruisse,

MS. B. 1. 1. 1. 1.
S. IV.
27

tudo mentis cecidit super illos. Et reuersi quanto citius diuulgauerunt per vniuersum exercitum Græcorum; indomitam & ferram ALBEMANORVM Gentem in equis ferreis aduenire, & esse tutius maturare fugam, quam illorum terrificos expectare incurtus.

His auditis exercitus valde extimuit, & retro abiit festinanter, reuersusq; PHILIPPOLIM, cuius fugam indixit, denunciatis aduentum gentis ALMANICÆ, cuius fortitudini vis humana in bello obistere non valebat. Interea nostri effraetis omnibus & successis clausurarum repagulis, cum armata manu libere transeuntes, ingressi sunt terram adjacentem * CIRCUIZ, terram scilicet planam, fertilem & amœnam, ubi messis trituratæ, & vicia iam maturæ ad vindemiã & omnium bonorum copiã inuenerunt. Deinde venerunt Philippopolim * nono Kalendas Septembris, ubi, antequam urbem ex præcepto ferentissimi Imperatoris intrarent, aliquot diebus in castris extra mœnia commanserunt.

Tageno, Circuicem.

Tageno ait 8. Kal. venisse.

Est autem Philippolis vrbs prædita & sublimis metropolis in capite MACEDONIÆ sita, vbertate glebæ & pingui territorio adjacentis Prouinciæ circumquaque referta. Ibi Imperator de captione nuntiorum suorum certificatus est, cui quidam PISANVS nomine IACOB, impetrata prius securitate, obtulit * litteras, hoc modo in ipso salutationis exordio Constantinopolitani Imperatoris fastum & arrogantiam exprimentes: YSACHIVS à DEO CONSTITVTVS IMPERATOR SACRATISSIMVS, EXCELLENTISSIMVS, POTENTISSIMVS, SVBLIMIS, MODERATOR ROMANORVM, ANGELVS TOTIVS ORBIS, HÆRES CORONÆ MAGNI CONSTANTINI, dilecto fratri imperii sui maximo Principi ALmania, gratiam suam & fraternam & puram dilectionem.

Non mirum, cū Tageno ait litteras Imperatoris Const. à Friderico acceptas 12. Kalen. Sept. Nam ex Godofridi annalib. patet ternos nuncios missos. Ibi (Philippoli) responsales regni

Et erat contentia literarum, ipsum de præsumptuoso Imperatoris & peregrinorum aduentu in Græciam contra sui voluntatem Imperii plurimum indignari. Attamen, quia peregrini erant, si pacificum desiderabant transitum, & mercatum, exceptis nunciis, quos apud se detinebat, adhuc erat necesse prius sibi dari obsides, ipsum scilicet filium Imperatoris Ducem Suciæ cum aliis sex de Episcopis & Principibus cæteris, quos mallet eligere inter omnes.

Græciæ, ait Godofr. ad eum venerunt, per quos ei demandauit, se saluum esse, & nihil aliud. Iterato per alios ei demandauit, se post Deum esse dominum dominantium. Tertiò ei demandauit, quod si regnum Romanorum dare vellet in manu eius, & ab eo loco homini recipere, conditum ei daret per terram suam, & mercatum sufficiens.

I

S²

Handwritten notes in the right margin: "SIV" and "27".

Sed nondum sciebat superbus & stolidissimus Imperator à quâto & quali principe ad ignominiam suam tam superba & ardua requirebat. Multis enim non indigne cedit in contrarium, qui in superbia & abusione præcogitant & disponunt. Audito itaque literarum tenore, peregrinorum ira vehementer efferbuit in gentem Græcorum. Imperator verò licet de captione nunciorum suorum interno angetur dolore, exterius tamen tam vultu quam sermone solitam modestiam exhibebat, & secundum illud Vergilianum:

Spem vultu simulat, premit alto corde dolorem. Præfatus ergo nuncius sine responso pacis Constantinopolim remcauit.

*Henrici de
Calendin
(quæ fa-
milia ho-
die de Bab-
penhaim
dicitur)
fortitudo,*

Erat oppidum quoddam haud longè à Philippopoli in arduo montis situm, nomine SCRIBENTION, tam naturali positione loci, quam mœnibus turris firmissime communitum. Illud tamen ab HENRICO de CALLENDIN Imperialis curiæ Marschalco in primo assultu coactum est ad deditionem, cui tenendo Imperator militarem custodiam deputavit.

Interea relatu quorundam strenuo Sueuorum Duci innotuit, Græcorum exercitum in propinqua regionis confinio demorari, ad insidiandum nostris; si forte aliquos incaute contingeret in prædam exire. Dux igitur assumpto sibi agmine militari, ad illos nocturno tempore properavit. Qui in primo diei diluculo licet præmuniri fuissent, non tamen omnes terribilem nostrorum incursum potuerunt euadere. Perempto ibi signifero & aliis quinquaginta de populorum ALANORVM; qui erant conductitii milites Imperatoris Græcorum. Sic hostibus inde exterritis, & acceptis spoliis terræ, Dux ouanter regreditur cum triumpho.

*Tuzeno
Verae leg.
Beræ Vi-
de Ortelii
rhet. Geog.
verbo,
Berrhoea.*

Paucis diebus euolutis fama rursus aduolat, apud urbem * VERROI nuper alium Græcorum exercitum conuenisse, quem præfatus Dux & consanguineus eius Dux MERANIÆ in forti manu similiter adire disponunt. Græci verò intellecto nostrorum aduentu, turmis ad prælium ordinatis de vrbe exeunt, velut se facturos aliquid grande promittentes. Sed postquam agmina & arma nostrorum coruscantia cominus aspexerunt, prius vrbe relicta, stupidi velut oues ad incursum luporum diffugiunt ad montana. Nostri urbem introeunt cuius præda & spoliis ditati in equis & curribus victoriose PHILIPPOPOLIM reuertunt.

*In apo-
grapho, m.*

Præter hæc in breui temporis spacio nostri in manu forti obtinuerunt circiter decem oppida, duabus aliis ciuitatibus PERMIS scilicet & * BRANDEVOT ad deditionem coactis. Sic in conspectu gentis nostræ

nostræ terra silente, incolæ supplicantes pro pace, mercatum promittunt, & sub tributo pace Imperatoris impetrata, & exercitus, reuertuntur ad propria, promissionem fori satis fideliter adimplentes.

*serar: Po-
tefferiam
legi, Bran-
deum.*

Iam numerositas curruum in prædam egrediens, totam terram depopulando spoliis & victualibus onusta redibat. Oves & boues, insuper & pecora campi tot erant in exercitu, quod bos vnus quinque denariis, & duobus vel tribus vnus aries emebatur. Quicumque affe-
ctabant prædam, aurum, argentum, & pecuniam multam nimis de fa-
cili conquirebant. Præ multitudine spoliiorum operosa tapetia, & se-
rica indumenta nihili pendebantur. Prouidè, qui:

Luxuriant animi rebus plerumque secundis.

Luxus & superbia ex temporalium bonorum affluentia cœpe-
runt in exercitu pullulare; iuxta illud Rabani dictum; Plerumq; sub-
iectorum inflatur animus, dum in luxum superbiæ ipso potentia fa-
stigio lenocinante corrumpitur.

In cunctis tamen vir modestissimus Imperator sollicitabatur plu-
rimum, & super tam tædiofa exiliu prologatione intra se anxius, nun-
ciorum etiam suorum captioni misericorditer condolebat. Nec mi-
nus perfidus Imperator CONSTANTINOPOLITANVS interno metu &
tædio tristabatur, sic videns, sui statum Imperii ruinosis distractio-
nibus pestum ire.

Contigit ergò tandem hinc inde pace mittendis nunciis im-
petrata, alternas legationes intercurrere, ad bonum pacis & concordia
reformanda. Deinde memoratus IACOBVS, & quidam Græcorum
proceres accesserunt ad Imperatorem apud PHILIPPOLIM ad bonu
reconciliationis, nunciorum liberationem & fœdera promittetes. Sed
fide non adhibita verbis eorum, inefficaciter redierunt.

Postmodum iam nostris desperantibus de pace reformanda, &
dereditu nunciorum, ecce rumor præambulus, illos iam absolutos; ac

CANCELLARIVM quoq; & alios quatuor Græcorum Principes ratio-
nedignitatis Græco vocabulo SEBASTON dictos cum eis denunciat
aduenire. Quib; peregrini in festino gaudio desideratè occurunt,
quos *af. Seba-
stos. Quos* *Protoseba-
stos, qui Sebastocrator, vide in Europalata de officio aulae Constantinop.* *h. Ingeno: pius*
quàm 3000 electissimorum militum cum lanceis & scutis, equos in exercitu reuerentes grebro, ex
pene miliaria nostru nunciis occurrerunt; ita ut Cancellarius Græcorum, & alii Græcoru op-
timates multu terrentur, timebant, insidias sibi paratas fuisse. Quod cū audisset Dux Sue-
uæ & alii proceres, statim depositu scutu Græcos benigne exceperunt, dicebant, se esse con-
suetudinem Tentonicorum, & factum fuisse ad leuitiam & honorem excipiens eorum, &
gloriam Græcorum. Deinde nunciu Græcorum in hospitio collocati, nunciu nostri ad im-
peratorem usque magna tripudio deducuntur, quibusdam cantantibus: *Aduenissu*

*af. Seba-
stos. Quos*

*Protoseba-
stos, qui Sebastocrator,*

vide in Europalata de officio aulae Constantinop.

h. Ingeno: pius

quàm 3000 electissimorum

militum cum lanceis & scutis,

equos in exercitu reuerentes grebro,

ex pene miliaria nostru nunciis

occurrerunt; ita ut Cancellarius

Græcorum, & alii Græcoru op-

timates multu terrentur, timebant,

insidias sibi paratas fuisse. Quod cū

audisset Dux Sueuæ & alii pro-

ceres, statim depositu scutu Græcos

benigne exceperunt, dicebant, se esse con-

suetudinem Tentonicorum, & factum

fuisse ad leuitiam & honorem excipiens

eorum, & gloriam Græcorum. Deinde

nunciu Græcorum in hospitio collo-

cati, nunciu nostri ad imperatorem

usque magna tripudio deducuntur,

quibusdam cantantibus: Aduenissu

g u-

desiderabiles. Et etiam quibusdam cantantibus, Hucce ist' Herc' dñi sac'h. Dominus verò Imp. de domo sua exiens, in amplexus Episcopi & Comitis irruit, cum multis lacrym' eos suscepit, dicens, Gratus ago Deo, quia filii mei mortui fuerant, & reuixerunt, perierant, & inuenti sunt. Hec Tageno apud quem extat epistola Friderici ad Luipoldum Austriae Ducem, ubi dicitur, legatos venisse in festo SS. Simonis & Iudæ.

gaudentes merito de receptione fratrum, qui quasi mortui fuerant, reuixerunt, perierant & inuenti sunt. O quanta gaudia, quam iucunda fuerunt illis oscula! ubi ipse piissimus Imperator lacrymat' est præ gaudio, suorum tam desiderabili exhilaratus aduentu.

Græcis itaque conductis ad hospitium, coram Imperatore conticuere omnes intentique ora tenebant, Episcopo Monasteriensi suorum casuum & laborum seriem exponente. Post miserandorum verò & inexplicabilium malorum narrationem idem Episcopus subiunxit de perfidia Græcorum, de confœderatione scilicet Imperatoris Ysachii cum SALADINO, de prædicatione * Patriarchæ, quomodo Græcis iniunxerat in remissionem peccatorum peregrinos occidere & delere de terra. Præterea de machinationib' fraudium, quomodo in transitu maris, quod dicitur brachium sancti GEORGII, Græci terrestri & nauali prælio peregrinorum delere exercitum intendebant; qui etiam idcirco in Græcia moram nostrorum in hyemis asperitatem protraxerant, quando illos transituros sperabant; ut vel sic qui per eos bello domari non potuerant, in Romana, utpote terra frigida & sterili, tabescentes fame & frigore deperirent. Græci nostris has machinabantur insidias; sed frustra iacitur rete ante oculos penitatorum.

Postera die Cancellarius & sui collegæ imperatorio se repræsentauerunt conspectui, parati iurciurando in dolo confirmare pacis capitula, quæ iam pridem ipso CANCELLARIO procurante apud NOEREMBERG fuerant ordinata. Illos igitur verbis Imperator talibus affatur:

Tageno:
Græci He-
renicos nos
appellant,
clerici &
monachi
dicitis &
factu ma-
ximè nos
persequun-
tur.
Fron, 11

Lege apud
Tagenonẽ
orationem
Friderici.

SVBLIMES viri estis, & magni proceres, satis vos commendat honestatis opinio, ut iuramento vestro fides sit adhibenda. sed aqua læsa feruidâ, frigida suspecta habetur. Nouit ipse Cancellarius quis fecerit irritum quod apud NOEREMBERG iuramento firmavit. Quæ ab initio sufficere potuisset sacramenti securitas, iam nobis minus sufficiens, & incerta videtur. Per multa iam damna satis experimento didici, quàm integra, quàm secunda est pax domini vestri, qui indigni fastus exhibitione per literas iam sæpius mihi Græciam suam demandauit.

Sciat

Sciat autem me nec sua, nec vllius egere gratia, nisi solius Dei, & apud Deum bonorum hominum interuentu. Desinat ergo. Vel de ipso nō fero æquanimiter, si tam arroganter me præsumat de cætero salutare.

Anne scit dominus vester quis sim? nondum forsitan me agnouit? Sum vtique & dicor FRIDERICVS ROMANORVM IMPERATOR ET SEMPER AVGVSTVS, à quadringentis annis Romani sceptrum imperii legitima & successiua antecessorum meorum possessione mihi transmissum, tricennali possessione huc vsque inconcussè tenui, & adhuc obtinco, nullo Principum reclamante. Quod qualiter propter desidiã, & tardum succursum cuiusdam ex prædecessoribus domini vestri à Constantinopoli Romam translatum sit, testificatur illi, qui gesta Romanorum & Friderici seriem reuoluerunt. Non ergo ROMANORVM, sed potius ROMANIORVM moderatorem se dicere debuisset.

His auditis Cancellarius & cæteri Græci existimantes, iam sibi carceris imminere supplicium, timuerunt valdè; & visus est eis nouissimus error peior priore. Imperator verò metum illorum consideras, & notans palloris indicia, verbis prioribus hæc continuando adiecit.

Manifestum est omnibus, nec nos latet, in quantum Dominus vester erga nos contra suæ debitum dignitatis excessit: nec tamen cõuenit, hoc in vestrum redundare dispendium. Quia non est consuetudo imperii; nec vestrorum mouemur exemplis; legatos aliquos læsionis iniuria molestare. Vnum tamen de fratre meo, domino vestro confido, vt antequam regni sui fines egrediar, ad plenum restituat, quidquid adhuc de rebus & spoliis nunciorum meorum dignoscitur detinere.

Hæc locuto Imperatore, Græci dixerunt; se non venisse instructos vel missos ad talia respondere. Sic indeterminato pacis negotio reuersi sunt Constantinopolim, nihil aliud nisi rumorem dissensionis & minas bellorum annunciantes.

Interea coram Imperatore inter Principes habita deliberatione super negotia & status exercitus; quidam suadebant hyemandum esse apud PHILIPPOLIM; præsertim quia iam tempus hyemale instabat, tempus scilicet mouendis castris minime opportunum. Alii verò expeditius esse dicebant, dimissis in vrbe custodibus, ad aliam terram debellandam procedere, Græcorumque exercitum, & urbem ADRIANOPOLIM in manu forti adire: quorum sententia demum placuit vniuersis.

a Hermā-
no,

b Theo-
buido.

c Berch-
toldo,

d lego Con-
stantinam.

Tageno;

Anno 1190.

pars illa
exercitus

nostri, quæ
hiemaue-

rat apud
Philippo-

polim, se-
cuta est

dominum
Hadriano-

polim ver-

sus 13. Kal.

Feb. Con-

uenit Con-

stantinam

12. Kal.

Feb. venit

ad Imp.

Hadriano-

polim 1. Id.

Feb.

es, Iaua-

rensis,

f Tageno;

Demotege,

quod fuit

egregium

castrum

circa ma-

rima.

Legedum

est Didy-

motichon.

Vide Can-

uacuzemū.

Tranfactis itaque ibi vndecim hebdomadibus Imperator cum exercitu inde egressus est quatuor Episcopis LAODICENSI scilicet, a MONASTERIENSI, b PATAVIENSI, & c TVLLENSI, & aliis multis remanentibus ad custodiam ciuitatis. Deinde progressi castra metati sunt apud GLISMON, vbi bonorum omnium vbertatem, quæ humana vita sunt necessaria repererunt, & feriat septem diebus cōtinuis, inde ad urbem d Costantion peruenerunt.

Imperator verò qui nuper acceperat legationem regis VNGARIÆ, licentiam reuertendi petentis Vngaris; neminem ferentem crucē in angaria curabat vltra secum ducere; sciens utiq; & attendens, quod coacta seruitia dominus non acceptet.

Reuersus est ergo e Iabarenis Episcopus, & omnes alii peregrini de Vngaria, præter paucos, ducentes turpe, referre pedem, & ab incepto itinere reuocari.

Inter hæc rursus nuncius quidam obtulit Imperatori litteras plenas fastu & arrogantia, quarum tenor hic erat: CONSTANTINOPO-
LITANVM videlicet Imperatorem gaudere plurimum de aduentu nostro, quia sic illos intra sua retia, de quibus euolui non poterant, detinebat, quod retroire vel procedere iam nequibant.

Frustra tamen sperabat, magnanimum Imperatorem, videlicet his minarum tonitruis deterreri. Siquidem,

Extorquere minis dum sic putat, vt timeatur.

Qui terret plus ipse timet, trepidusq; minatur.

Porro dum nostri in manu potenti procederent, tota terra circumquaque vrbium, oppidorum, & villarum incendiis relucens, Græcorum exercitus illos sine mora fugiens anteibat. Quo veniente ADRIANOPOLIM, & nullam ibi expectationis moram facere iam audente, non immerito ciuium corda metu dissidentia quatiuntur. Tollentes igitur quæcunq; secum ferre vel ducere potuerunt, protinus vrbe relicta egressi sunt; quorum pars CONSTANTINO POLIM, pars verò ad urbem f DIMOTHI CON fugiendo peruenit.

Vrbs autem ADRIANOPO LIS à fundatore nomen accepit, vrbs scilicet tam loci amœnitate, quàm fertilitate adiacentis Prouinciæ commendabilis & famosa. Quæ licet à meridionali & occidentali plaga duorum fluminum amœnis decursibus sit munita, exterius tamen murorum & turrium suarum iactans firmitatem, intus etiam superbire videtur altis palatiorum adificiis insignita. Hanc nostri de-

clina

cimo Calendas Decembris ingressi, disposuerunt ibi transigere tempus hyemale.

Illustris verò Dux SVEVORVM, vt audiuit oppidū * DIMOTHICON, quod vrbi imminerebat, munitum & plenum esse rebellantibus GRÆCIS, illuc assumpta sibi militia festinauit, & statim in circuitu situ munitionis explorato, licet sibi inexpugnabilis videretur, de sua tamē suorumq; confusus audacia, omnes ad bellicum animauit assultum.

Leg. Didg.
mosichon.

Omnibus ergò extra vnanimiter, & vndique ad impugnandum insurgētibus, GRÆCIS verò intus fortiter insistentibus defensionis murorum, tandē contigit HVGONEM WORMACIENSEM, & signiferum Ducis primos audacia militari muros conscendere, quibus ceteri statim subueniūt, portis effractis viriliter irrupentes. A quibus de militia Constantinopolitani Imperatoris, GRÆCI ceteri, ALANI mille & quingenti strage misera perimuntur.

Hac peracta belli victoria, quis spolia, quis opes referat in oppido & vrbe acceptas? Interea militare agmen RATISPONENSIS Episcopi, ad aliam urbem nomine PROBATION debellandam exierat, illam obtinuit, in qua immensam victualium copiam & spolia multa nimis accepit.

Præter hæc pincerna Imperatoris, & MARCHOARDVS SENECALCVS expugnaverunt oppidum NIKIZ, vnde Constantinopolitano Imperatori annua pensione tributum toxicum mittebatur. Ibi ab incolis didicerunt in multis iam sapius locis latites, & ollas vinarias infectas fuisse toxico ad perniciem nostrorum; quos tamen Deus suæ miserationis antidoto conseruauit.

al. Nixiz

Porro quorundam exercitum, CYMANORVM scilicet & GRÆCORVM, qui armigeris peregrinorū insidiantes, quotidie neci illorum inuigilabant, cōtigat ab oppido vulgariter dicto MANIKAVA rebellare. Illorum agmina die quodam egressa ad insidias, nostri viriliter propulerunt in fugam, quousq; fugentia se infra oppidum receperunt.

Peregrini verò suorum caede, sed tamen modica laessiti acriter ad pugnam, vi bellica expugnaverunt; vbi de hostibus circiter quatuor millia tum armis tum incendio perierunt.

Deinde cum FRIDERICVS Sueuorum Dux, & quadam peregrinorum agmina intrauissent urbem ARCHADIOPOLIM, contigit quoddam ex nostris casualiter superuenire, vbi erat quidam exercitus CYMANORVM, & sic inter eos bello acriter inchoato, rumor ad urbem deuolat, peregrinos in prælio cum hostib; decertare. Dux igitur & sui

& ſui celeriter, equis velocibus inſidentes, noſtris parabant auxilium ſubuectare; cùm iam aliquot ex peregrinis, ſed multo pluribus de hoſtili agmine peremptis in prælio, *CYMANI* vexillum Ducis eminus coſpicati, dimiſſa pugna ſtatim fugiunt, & noſtris inſtantibus; fugiendo, ſpolia multa, & trecentos equos de ſuis relinquere compelluntur, & vnã mulierem in virili habitu armatã mirabiliter arte & exercitio ſagittandi edoctã.

DUCE ADRIANOPOLIM reuerſo, noſtris aridet bellorum proſperitas, *GRÆCIS* dolor & trepidatio cumulatur.

Interea verò rerum copia ſic exuberante, ſuperfluitas nouerca moſtitiã, & otium fomes læciã nonnullos adducebant à ſemita diſciplinã. Quibus exinde procliuioribus ad inſolentiam iam effectis, prodiit quaſi ex adipe iniquitas eorum. Quorundam enim animos ſupra ſe extulit tumor elationis, nimis intra ſe de proſperis gloriantes.

Sic leuiter faſtus alludit proſperitati.

Nec facilè eſt æqua commoda mente pati.

Sed iuxta illud Salomonis dictum, Proſperitas ſultorum perdet illos. Chriſtianiſſimus Imperator, velut alter Phinees zelum legis habens, in multis de tranſgreſſoribus iram ſuam effudit. Quidam enim propter grauiora flagitia plectebantur capite, quidam in fornicatione deprehenſi, vnã cum mulierculis denudati flagellis caſi, & turpi expoſiti ludibrio vapulabant.

Dux autem interea ducebat honeſtius militaribus inſudare negotiis, cui⁹ erat labor & otium primum caſtella & vrbes finitimas expugnare, deinde potenter armata manu perquirere & ſerutari ſtatum vrbiũ, & terrarum in maritimis, quas deſolatã inueniebat, à facie illius fugientibus vniuerſis.

Inter hæc rurfum contigit legatos Græcorum ad Imperatorem accedere, dicentes, ſe veniſſe ad pacem, procul dubio reformandã. Quibus ſecretum habentibus cum Imperatore colloquium, conſilio virorum prudentum tractatur de pace, & forma illius prius redacta in ſcripto, deinde in propatulo recitata. *GRÆCI* ſolita tergiuerſatione vi volentes, inſiciati ſunt quædam capitula, quæ redintegratiõni pacis videbantur plurimum expedire; & ſic caſſatis omnib⁹, magis cum denunciatiõne belli, quàm concordia reuertuntur. Trepidat ergò tota vrbs *CONSTANTINOPOLITANA*, iam ſuum excidium & exterminium ſuæ gentis exiſtimans imminere.

Dum hæc gererentur *APVD ADRIANOPOLIM*, qui erant in vrbe

be

be PHILIPPOLI, iā circa remotiores partes terris & vrbib⁹ subiugatis, regionem GRADNIZ ingressi sunt. Vbi quoniam in picturis templorum & ædium viderunt Græcorum imagines equitando peregrinorum ceruicibus infidere, totam terram prada & incendio vastauerunt.

Sic tempore effluente nostris iam erat necessarium de statu exercitus maturo & communi peregrinorum consilio deliberare in dubiis quid expeditius videretur. Sed his qui erant apud ADRIANOPOLIM incertis de statu aliorum in vrbe Philippopoli existentium, illi similiter, quid istis contigisset, penitus ignorabant.

Dux igitur MERANÆ, & magnus Comes HOLLANDIÆ, & FRIDERICVS de BERGVEN cum trecentis electis militibus PHILIPPOLIM ab Imperatore mittuntur; ante quorum aduentum quatuor milites, & quidam alii de nostris, dimissis ad custodiam eiusdem vrbis, nuper in bello fuerant ab hostibus interempti. Dux verò MERANÆ in vltionem illorum statim exturgens, aduersus exercitum præfatorum hostium apud BACCON, vbi nostros occiderant, ex eis in prælio trecentos peremit. Deinde vniuersus exercitus, qui erat apud Philippopolim, vrbe diruta, ne hostibus esset refugium, adiuit ADRIANOPOLIM, sicut ab Imperatore acceperat in mandatis.

Interea KALOPETRVS, qui cum ASSAMO fratre suo dominabatur populis BLACORVM, misit legationem ADRIANOPOLIM, diadema regni Græciæ de manu Imperatoris capiti suo rogans imponi, & aduersus Imperatorem CONSTANTINOPOLITANVM promittens se venturum illi in auxilium cum quadraginta millibus CYMANORVM. Imperator verò illius petitioni amicabile & placens pro tempore dedit responsum. Quamuis alia cura & maiori sollicitudine propositum iter perficere moneret. Amplius namque desiderabat partibus transmarinis succurrere, & videre bona IERVSALEM, quam in Græcia demorando alienum sibi imperium vendicare.

Porro Imperator Constantinopolitanus videns in desolationem terræ omnia prodicionum suarum molimina redundare, sero penitentia ductus, rursus pro pace legatos ADRIANOPOLIM destinavit: & quod pridem sibi dari ad firmandam concordiam arroganter exegerat, iam à se recipi humiliter flagitabat. Legatis ergo proponentibus firmandæ pacis capitula, serenissimus tamen Imperator nondum fidem adhibuit, sed nuncios suos vna cū illis direxit CONSTANTINOPOLIM, ad rei veritatem super his plenius inquirendam. Cognita

K demum

demum rei certitudine, paci finaliter tractandæ impenditur labor & opera. Reuertuntur nuncii, condictæ pacis capitula reportantes in scripto, hæc scilicet:

Imperator CONSTANTINOPOLITANVS omne damnū in rapinis rerum, in destructionibus ciuitatum, in mortibus hominum, cunctāque sibi iniuriam inexplicabiliter illatam voluntariè pureq; remisit; & in transitu a GALLIPOLIS, vel inter b SISTON & ABDON nauium sufficientiam exhibebit ad transfretationem gloriosi Imperatoris ROMEOS exercitus Christi; & forum rerum venalium.

Et super promissorum fide ac certitudine habenda, obsides lectissimos de sanguine regio quatuordecim, gratiaq; ducatus domino Imperatori YSACHIVS dabit Imperator filium fratris imperii eius IOHANNIS, dominum ANDRONICVM, & alios iudices sex, & de melioribus CONSTANTINOPOLEOS alios sex, & dominum MICHAELM filium patris sui, & alios nobiles viros e quinque degant cum Imperatore, & ambulent cum eo, donec secure possit ambulare citra PHILADELPHIAM ciuitatem, inde reuersuri sine læsione.

De damno quoq; quod receperunt apud CONSTANTINOPOLIM Episcopus MONASTERIENSIS, & Comes RYBERTVS, sociiq; ipsorum, faciet Imperator Constantinopolitanus secundum voluntatem & consilium victoriosissimi Romanorum Imperatoris.

Et ad hæc omnia conseruanda iurauerunt intra templum sanctissimæ Dei magnæ Ecclesiæ ad sanctam SOPHIAM, præsentem Patriarcha DOSYTHEO, quingenti viri sublimiores ciuitatis & imperii.

Huius itaq; pacis capitulis perlectis, & approbatis in medio Doctorum, etiam ex nostris, ad postulationem Constantinopolitani Imperatoris præstiterunt iuramentum concordix tenendæ, si erga ipsos inuiolabiliter teneretur.

Sic pertractato pacis negotio, legati SOLDANI & MELICH eius filii venerunt ADRIANOPOLIM, flexis genibus, & manu Imperatoris deosculata, simulantes gaudium magnum valde in dolo, causabantur Græcorum perfidiam, a quibus fuerant & detenti. Sed malorum omnium, quæ in captione pertulerant, se oblitos dicebant; quandoquidem iam eis erat liberum tandiu desideratam imperatoris Maiestatis præsentiam intueri.

Post hæc adulatorix prælocutionis verba obtulerunt epistolam SOLDANI, in qua se maximum dominū TVRCORVM, ARMENIORVM, & SYRIORVM nominās, & Imperatorē, quasi affectuosissime salutās, omnino-

a lego; Cal-
lipolis.
Tageno
vocat Cal-
liopolin.
Vide Or-
seli ihesu
geograph.
v. Nico-
polin.
b lego; Sa-
ston & A-
bydon. Vi-
de de hoc
maris tra-
sitiu Ioann.
Leonclauii
pandectus
hist. Tur-
cicæ cap.
128, ubi de
brachio &
Georgii
differit co-
pioso.
c. al. quæ

peratoris omnes ab vrbe ADRIANOPOLI, in qua iam quatuordecim Hebdomadibus commanſerant, exierunt, & antequam peruenirent ROSSAM ciuitatem, plurima incommoda in caſtris pertulerunt, nimio ſuperincumbente gelu, & inundantia pluuiarum. Vnde nonnulli ex vulgo Græcorum ſequentes mercatum, paſſim in exercitu & in campis deficientes frigore occumbebant. Quorundam etiam peregrinorum curruſ, vna cum hominibus & iumentis, in tranſitu cuiuſdam riuu ſubita vi torrentis rapti ſunt & ſubmerſi.

leg. Caſi-

polm.

In margi-

ne m. l.

undenn

demptis

annu de

mille ducenſu, eſt Chriſtus natus, tranſiſ mare rex Fridericus: qui duo verſus ſunt apud O-

rouem de S. Blaſio cap. 32, hoc modo: Annu undenn demptis de mille ducenſu, Chriſtus uſ eſt

natus, tranſiſ mare rex Fridericus.

Inde praterentes oppidum BRACHOL venerunt * Gallipolim, vbi dimiſſis curribus Dux SVEVORVM in primis cum ſua militia tranſfretauit. Imperatori vero ad vltimum tranſeunti Græci ſolemniter applauſerunt, tota claſſe buccinis, tibiis, variisq; Muſicorum inſtrumentorum generibus reſonante.

Vt autem vniuerſus tranſfretauit exercitus, omnes obſides, exceptis quinque, impetrata ab Imperatore licentia redierunt Conſtantinopolim. Sic omnibus per HELLESPONTIACVM mare tranſuectis de EVROPA in ASIAM, in ox in ROMANIE partibus conſtituti, ingreſſi ſunt minorem ASIAM, olim diſtinctam duabus Prouinciis, PHRYGIA ſcilicet & PAMPHYLIA.

Et duorum dierum itinere promontana & ſylueſtria tranſeuntes, & veterem Troiam relinquentes à leua, die tertia ſecus fluuium * DYGA ante urbem SPIGAST, caſtra metati ſunt, vbi mercatum biduo receperunt. Deinde duobus itinerantes diebus, perueniunt ad magnum fluuium AVELONICA dictum, quem difficilem ad tranſeundum, & vix vadabilem inueniunt.

Haud procul inde Græci latrocinantes nuper quosdam de armigeris peregrinorum occiderant, inter quos peregrinus quidam natione SVEVVS VLMENSIS, cuius germanum ſuum inuenit, miſerabiliter interemptum. Vnde nimio commotus dolore, eum ad inquirenda prædonum veſtigia ſecum aſſumptis decem viſis armatis, circumqua; nemorū abdita exploraflet, aſpexit decem ex hoſtibus. Sed locus in quo ſe receperant, palude vndique ſtagnante, inaccessibilis videbatur. Sociis ergo reditum ad caſtra ſua dentibus, ait ille, cui dolor de nece fraterna audaciam ſuggerebat, Expectate paululum, & ego vado

Tegano:

4. Non.

Apr. traſi-

umus Di-

gan fluui-

um, ſequē-

ti die Ane-

lonicam,

radō requirere de manibus istorum sanguinem fratris mei. Sic locutus continuo misit se in lacum.

*Vlmenfis
forsindes*

Cum autem nando ripam oppositam attigisset, solus decem adire non veritus, in illos fortem exercuit dextrā, & stricto macrone super hostes ictus ictibus inculcare non desit, quosque nouem illorum prostratis, decimum in fugam propulit, qui vīsa strage suorum sociorum exterritus fugiendo in gurgitem se coniecit. Sic peregrinus hostibus peremptis victor ad socios remeauit.

Sic rediens tantæ virtutis adeptus honorem,
Funerem peragit fratris de funere morcm,
Dum de fratre dolet, doleat licet interiorem,
Solatur tamen & munit vindicta dolorem.

Postquam peregrini à flumine AVELONICA iter mouerunt inter oppidum YPOMENON, & ciuitatem ARCHANGELON, ad castra, transeuntes calamos per terram montuosam & syluestrem, ad urbem THYATIRAM deueniunt.

Græcorum verò latrunculi & prædones nostros assiduis molestabant insidiis. Sed VLTRICVS Comes de KIBVRE, FRIDERICVS de BERGVEN, & multi alii militari strenuitate proni ad vindictam quotidie strage misera illorum audaciam redundebant. CONRADVS quoque Comes de DOREMBERG cum suis, die quadam præmissis, viarum transitus explorare, vidit in introitu cuiusdam vallis tentoria prædonum, qui venerant peregrinis machinari insidias. Nostri itaque cum clamore bellico impetuofum cursum equorum illuc dirigentibus, prædones ad cœnam iam discumbentes repente exterriti fugiendo de tabernaculis equos, spolia, vasa argentea reliquerunt. Quibus acceptis CONRADVS & sui cum gaudio redierunt ad castra.

Deinde nostri per diruta Melcos transeuntes venerunt ad urbem dictam * Agios, vbi COSMAS & DAMIANVS fuerunt martyrio coronati. Et procedentes ad aliam urbem, quæ vocatur SARDIS; inde etiam digressi ad urbem PHILADELPHIAM accesserunt. Ibi culpa nostrorum, qui ante portas ciuitatis segetes nimis damnose & inclementer secabant, & mercatum enormiter requirebant, inter ipsos & ciues rixam contigit exoriri. Quæ de causâ quidam ex nostris, sed multo plures de ciuibus vulnerati & perempti.

leg. Agia;

Quidam ergo Imperatori suadebant, vt ciuitas expugnaretur, quod sapientiores ob Ecclesiarum & sacrorum reuerentiam, omnino dehortabantur; præsertim quia locus ille solus in illis partibus ab in-

curibus TVRCORVM, CHRISTIANIS erat refugium & tutamen. Dux verò qui præerat ciuitati, humilitatem satisfactionis exhibens Imperatori, sacramento se & ciues de culpa diffensionis penitus excusauit. Cum Imperator dimissis à se Græcorum obsidibus, recessit à PHILADELPHIA. Quingenti equites inde postillum egressi, temerè infecti sunt exercitum in ascensu montium circa HIERAPOLIN à TVRCIS dirutam; vbi passus est beatus PHILIPPVS. Imperator autem & alii qui cum eo retro exercitus gerebant custodiam, hostes superuenientes viriliter exceperunt, & de illis pluribus interfectis, alii victi & dispersi in fugam, PHILADELPHIAM cum detrimento & dedecore coacti sunt remeare. Multos enim pessumdat & deprimat, quod iniurias suas acerbius vlcisci contendunt.

Sic nostri potiti victoria prætereuntes HIERAPOLIN LAODICIAM venerunt; vbi quoniam intraturi erant deserta & syluestria TVRCIÆ, feriatii sunt propter forum. Deinde inuenerunt eos mala, & viginti dieb⁹ continuis inremabiliter vexati sunt à tribulatione malorum & dolore, ex quo ingressi sunt terram horroris & falluginis terram siccam, sterilem, inamænam. Prima siquidem die inueniebant secus viam tabernacula TVRCORVM & pecora. Sed Imperator frustra sperans bona de SOLDANO edixerat, ne aliquis diriperet res illorum, sicque via nimis proluxa gradientes, nec inuenientes gramen ad refocillationem animalium, vix peruenerunt ad locum vbi propter graminis & alimenterum penuriam iumentis labore & fame deficientibus, multi equites in breui pedites effecti coeperunt miseriarum, & casus & labores insolitos experiri.

Est autem consuetudo incolarum illius terræ, qui SYLVESTRES TVRCI siue BEDEBBINI dicuntur, carere domibus, & omni tempore degendo in tabernaculis, de pascuis ad pascua se transferre cum gregibus & armentis. Hi semper in armis ad bella proni sunt & accincti, horum innumera multitudo iam contra peregrinos ad bellum vndique confluenta, nostri deinceps ipso necessitatis articulo edocentur propriæ defensione viriliter insudare.

Turci primùm paulatim se ostentantes, & emergentes de montibus, mox vndique cateruatim conueniunt, quasi cum nostris bellorum præludia incepturi. Nec mora cum accedentes propius insurgent in aciem, quæ retro tuebatur exercitum, decem ex illis, qui equis præstantioribus insidentes animosiores cæteris videbantur, à nostris in-

intercepti, celeri nece, dissensionis & bellorum primitias exsoluerunt. Sic nostri procedentes secus fluuium quendam castra metati sunt, vbi ad refocillationem equorum & iumentorum modicum graminis inueniunt.

Die postera illucescente, innumerabiles Turcorum Phalanges in quodam colle secus viam, qua nostri erant transituri, conueniunt, suo more belli incitamenta, buccinarum & tympanorum sonitu inchoantes. Nonnulli etiam in primis aciem pone sequentē ad bellū provocant. Quibus Imperator parās insidias, iam collectis omnibus aliorū tentoriis, in suo nondum detenso milites armatos abscondit, & in circuitu ignem mitti praecepit, vt sic tenebrositate fumi intus latentes insidia celaretur. Cū autem exercitus inde paululū processisset, Turci vidētes tentorium illud, metu & socordia nostrorum existimabant derelictum. Quò dum accurrerent, quasi ad diripienda spolia festinātes, nostri haud segniter erumpunt de insidiis, & illos * non modica caede bellando afficiunt; extrema ipsis peregrinorum acie festinanter in auxilium reuertente.

Cætera verò Turcorum agmina iam acriter cum exercitu procedente inceperant decertare. Sed tamen fortius nostris insistentib⁹ cedunt. TURCI collē quem occupauerant, secus viā coguntur deserere, quingentis suorum strage misera ibidem peremptis. O mira nefandæ gentis atrocitas! quæ armis propriis equos, proprios, ne in vsus nostrorum cederent, euiscerabat, cum ex spes vitæ iam videbat fugæ diuortia sibi vltèrius non prodesse. Quin iam semineces, & lapsi proprio palpitabant in sanguine, saxa & cespitem, vt in nostros iacerent, auellebant de terra.

Videntes autē nunciū SOLDANI, qui adhuc erant apud Imperatorem, hanc suorū stragē, turbati sunt valdè; sed dolum & dolorem intrinsecum simulatione gaudii palliabant, dicentes: Gens ista, gens odiola, syluestris, indomita, & effrena, nullius est subdita ditioni; hi sunt prædones, qui soliti deuastare terras transnitimas, ipsum etiam SOLDANVM inquietare non verentur bellis frequentibus & rapinis. O quanto iam gaudio fluctuaret animus SOLDANI, si sciret hoc eis infortunium accidisse!

Post huius belli triumphum exercitus præteriuit SVSPOLIM, & cū duorum dierum itinere ambulasset per regionē ab omni amenitate vacuam & immunem, rursus innumera agmina TURCORVM ad bellum conueniunt; quia nostri erant inter quendam lacum, &

mon-

Tagna
occos
300, nitz

MS. B. 1. 1. 1.
SIV
27

montes contiguos transitori. Iumentis ergo cum Sarcinis & vulgo debiliore in medio constitutis; Imperatore vero cum suis retro tutelam exercitus procurante, acies Ducis prima feruens studio militandi, ad tentanda belli imminens discrimina antecedit.

Facta itaque irruptione bellica in hostes, & ex illis protinus quadringentis occumbentibus, sic alii omnes terga fugae dederunt, ut quasi ex densitate fugientium tota ipsorum montium superficies videretur nutare. Ibi de spoliis victorum nostri libentius tulerunt panem, hordeum, & farinam, quia iam nimis in exercitu victualia rarecebant. Progredientes itaque cum triumpho secus praefatum lacum tentoria defixerunt.

Iam apud Imperatorem bona spes de SOLDANO pridem habitabat, & exercitus Christi ductore gnaro viarum carebat. Quid ergo nostri faceret, sic in arcto positi? nisi ille, qui sperantes in se non deserit, opportunum & maturum eis solatium prouidisset.

Dum in tanta perturbatione sic corda illorum titubantia tristarentur, ecce nutu diuino vnus ex hostibus, qui nuper in manus nostrorum inciderat, vincens adducitur, quem ante se iussu adduci sic alloquitur Imperator: Quoniam ut ipse vides, tua vita in nostro consistit arbitrio, si te ipsum cupis a morte redimere, expedit, ut de his locis desertis & inuisis via compendiosiore ad TURCIAE campestria nos educas, alioquin gladius imminet tuo capiti, ut de medio tollaris. Ad haec TURCVS fertur huiusmodi dedisse responsum: Nemo tam prodigus vitae, ut libenter, si potest, imminens mortis laqueum non euadat. Ego utique nihil adhuc reputans mihi dulcius vita, sub illius obtentu, si mihi ad quietem, salutare vobis consilium exhibebo. Noueritis ergo quod si hac via, quae ad dexteram, inceditis, profecto mors & proditio vos manet inuitabilis, quia terram intrabitis sterilem, inaquosam, & inuiam, ubi etiam ad praclusos transitus infinita TURCORVM millia vos expectant.

Verum si sano ad quietem vultis consilio, me duce ad leuam declinabitis, quam viam utique inuenietis difficilem, sed securam & antea stinam noctem in campestribus TURCIAE vos constitutam, ubi & aquae sufficientia vobis non deerit, & deinceps plano itinere de vrribus ad vrbes usque ICONVM per terram opimam poteritis ambulare. Sic TURCVS ferrea catena sibi ad collum nexa, ducatum exercitus sub obtentu capitis recepit, & nostri illo praenio subsequentes eodem die repererunt in montibus armenta & greges TURCORVM, vnde oppor-

tunum

tunum leuamen suæ necessitatis & indigentia perciperunt. Quibus de vertice montium ante se ad ima speculantibus, mox sub eis spacio-
sa terræ amplitudo cœpit se illorum visibus explicare. Vnde admodû
gausi sunt, adhuc tam laboriosi descensus pericula ignorantes. Si qui-
dem in descensu montium nimis difficili, eo die nonnullos equos, &
plurima iumenta cum Sarcinis & victualibus lapsa in præcipitium a-
miserunt.

Imperator verò interim retro more solito pro tutela exercitus
portans pondus dici & æstus, quod via superiore descendens per ab-
rupta montium hostes arcebat à læsione exercitus, qui descendendo
sub rupibus pertransibat. Cùm autem ad repellendos intolerabiles
hostium assultus iam sibi incumberet necessitas petendi succursum,
Duci filio suo celeriter nunciauit, se nimis grauiter infestari à Tvrco
retro insurgentibus, qui ipsum intolerabiliter premebant lapidibus &
sagittis.

Nec mora filio reuerso, & prono in auxilium patris, pugnatur
acriter, vbi de nostris quibusdam faucis, & perempto vno milite, ipse
Dux sibi ab hostibus fracto vno dentium vulneratur. Quam ob rem
mox tam ipsius Ducis quàm aliorum ira incanduit ad bellum; sicque
nostris prævalentibus cedunt hostes, & sexaginta de fortissimis illo-
rum in bello cadentibus, ceteri compelluntur ad fugam.

Vt autem Imperator & Dux sic triumphantes, ad exercitum
descenderunt, depositis armis pater filii vultus aspiciens, illum sic al-
locutus est subridendo; Huius cicatrix vulneris, filii, in te de cætero e-
rit virtutis & militiæ favorabile intersignum, quod te iam Deo mili-
tasse indicat & testatur. Equidem bellatoris est strenui dimicando fe-
rire fortiter & feriri; sed miles delicatus & ignauus in hoc certamine,
& apud Deum stipendiis, & apud homines laude statuit se indignum.

Porro exercitus turmis rursus ad pugnam de more bellantium
ordinatis, inde profectus est quatuor diebus continuis, antequam ve-
niret ad urbem PHLOMENAM, sic bellando cum hostibus, & ex eis
plurimos occidendo.

Inter hos quotidianos bellorum strepitus die quadam accidit,
vt dum nostri Tvrco in fugam propellerent, equus cui infidebat
FRIDERICVS de HUSEN, omine sinistro corrueret inter hostes, vnde,
proh dolor, quia miles strenuus & famosus, lapsus in mortem, nequi-
uit resurgere; merito ille casus lacrymabilis totum exercitum contur-
bauit.

MSU
SIV
27

Deinde qui erant maiores inter Turcos, cum viderent nostros sic intrepidus propriæ defensionis constanter inſiſtere, Imperatoris tæ-
 „ tantes conſtantiam, illi verbis per internuncium cõuenerunt: Quo-
 „ niam ſtipendiarii milites ſumus, ſi vis nos ab infeſtatione tua deſiſtere,
 „ cum malle debeas partem pecuniæ tuæ nobis diuidere, quàm totam
 „ vi amittere, expedit tibi, vt de illa nobis munificè largiaris.

Ad hæc magnanimus Imperator ſic ironicè fertur reſponſiſſe;
 „ Quã loquidem pacem veſtram pretio oportet nos conducere, de no-
 „ ſtro vobis omnibus largiemur vnum argenteum, ita ſcilicet, vt inter
 „ vos æqualiter diuidatur. Hæc audientes Turci, vehementer admirati
 „ ſunt de magnanimitate illius, qui ad ſtrepitus tor bellorum cedere &
 „ ſecti neſcius, cum ſua gente tam bellicoſa & inſuperabili quotidie ſic
 „ ordinatè & triumphaliter incedebat.

Præter hæc nuncii SOLDANI, qui adhuc comitabantur exerci-
 „ tum, quærentes in dolo occaſionem, qua ab Imperatore poſſent recede-
 „ re, dixerunt ad illi; Si ſedeat Mielſtati; nos, operam daturi eis, quæ ad
 „ pacem comitante vno ex militibus tuis ibimus ad ADMIRALDVM PHI-
 „ LOMENEM, quatenus illo iubente ſiue compellente, gens iſta ferina &
 „ foetida, quæ ſic nos quotidie infeſtat, ad propria reuertatur.

Imperatore igitur huic doloſæ annuente ſuaſioni, nuncii PHI-
 „ LOMENAM ingreſſi ſunt, vbi retento Imperatoris nuncio, mox ad illi
 „ miſerunt, & mentientes ſe à TURCIS detineri in captione, quæ apud
 „ eum de rebus ſuis diuiferant, repoſcebant. Et licet fraus illorum per
 „ hoc euidenter pateſceret, Imperator tamen nihil ſibi de rebus eorum
 „ voluit ſibi retineri.

Vt autem exercitus appropinquabat vrbi, infinita item hoſtium
 „ multitudo iam noſtros fame & inedia confectos exiſtimans, in illos
 „ proteruius ſolito inſurrexit; & iam veluti certa de triumpho ſpolia pa-
 „ rabat accipere, cum VLTRICVS de LVCELENHART, & alii ſtrenui bel-
 „ latores exercitus, hoſtiles turmas viriliter repulerunt à caſtris; Sicque
 „ noſtri ab occaſu ſolis totam ferè noctem duxerunt inſomnem intra
 „ vrben, & extra, vacantes cædi hoſtium, quo, vſq; ex illis circiter quin-
 „ que millia proſtrauerunt.

Quibus inde profectis ruruſum TURCI innumerabiles, barbaris
 „ circumquaq; perſtridentes clamoribus, & ad pugnam acriores ſolito,
 „ denſatis agminibus incedebant. Quantò enim plures cadebãt in præ-
 „ lio, tantò maior illis numerus quotidie nouis ſuperuenientib; videba-
 „ tur accreſcere, velut Hydra reddito ſibi foecundior damno capitum
 „ abſciſſorum.

Edi-

Edicto SOLDANI TURCI, quorum infinitus erat numerus à facie nostrorum victualia terra absconderant, vel longè ad abdita sylvarum & montium asportauerant & gentis nostræ paucitas, quæ non sufficiebat diuisioni, ad illa quærènda secedere non valebat, ab hostibusque obfessa tam grauitè, vt nec modicum graminis ad refocillationem equorum sine quotidiana decertatione posset accipere prope castra.

Ad laborum itaque & miseriarum cumulum iam apud nostros famis inualecebat angustia, quæ ad esum carnis equinæ siue asininae magnos etiam viros & nobiles compellebat. Quippe bos vnus duodecim marcis; & quinque solidis immò pluris modicè panis emebatur; nec sibi emptor prodigus videbatur, cum magis de nimia ciborum venalium raritate, quam de immodica soluendi pretii quantitate doleret. Sic veteri, famelico res, licet magni emptæ, paruo cõstare videbatur, vnde famis remedia sentiuntur.

Hec quid non cogit rabies famis imperiosa!

Quanta nefanda iubet vis pestis perniciofa,

Cum nimis esuriat ieiunans impatienter?

Nil sibi turpe putat suadens immania venter.

Siquidem nonnulli ex nostris tam famis, quam bellorum angustia incommotis coacti sunt apostatare, seipso hostiū seruituti miserè mactantes. Sed melius temporali necis supplicio libertatem sibi perpetuam acquirere, quam fame, siue corporis imbecillitate fessi, nec iam vterius valentes pcedere, res suas diuidebant cæteris ad bella fortioribus vt stando, pro fide fortiter dimicarent. Mox in formam CRUCIS solo prostrati, sic seipso martyrio, transcuncti exercitui exponebant.

Quam feliciter perseuerat, sic seipsum offerens in sacrificium, cuius constantiam timor necis à soliditate fidei non auellit.

Quam benè pro Christo pugil in certamine fortis

Dimicat, & superat sic gustans pocula mortis.

Perpetis hic vitæ cupiens attingere portum,

Latus obit, gaudetq; mori festinus ad ortum.

Inter has tribulationes nostri fortiter & miserabiliter agonizando cum hostibus, peruenerunt ad fluum quendam, vbi vicini lacus gurgitem influebat. Quibus rursum inde castra mouentibus, Dux cum suis videns exercitui pone sequenti graue & importabile bellum à tergo incumbere, conuertit se ad aciem patris sui, & simul

SIV
27

cum illa reflexis loris rursus equorum, ad hostes accelerans, agmina Turcorum irruptione bellica penetravit.

De quibus centum ilico prostratis, nonnullis quoque nostris fugam illorum à terra præuenientibus, metu mortis mortem in gurgite incurrerunt. Haud procul inde mons quidam in media camporum latitudine situs verticem porrigebat in altum, sub quo interea pars anterior exercitus iam transibat. Quæ desuper laceffita ab hostibus, mox colle alacriter ascenso, & vndique à nostris celeriter occupato bellando plurimos interfecit. Sic propter duplicis laborem victoriz, nostri ea die non longo itinere processerunt.

Inde rursus aliquot diebus inter bella, assuetis vig laboribus insistentes, sacro die PENTECOSTES in loco sterili, & nudo pascuis castra posuerunt, sic ipsius necessitatis articulo compellente. Rumor enim certus præonabatur MELICH cum b d. millib⁹ equitum appropinquantem ad prælium nostris velle in crastino obuiare.

Ad edictum igitur imperiale, vnius, sed electi proceres & bellatores exercitus, conuocati simul in vnum coram Imperatore in forti, sed miserando habitu confederunt. Quippe qui prius delicate & splendide viuentes, ad tam sacrata diei solennia præfomentari balneis, & mollibus vestiri consueuerant; modo longis attriti ieiuniis, in squalore, & armorum ferrugine, asperioris vitæ incommoda sentiebant; & ex eis multi iam facti pedites incedebant quotidie loricati, vnde nimirum mala inassueta illos vexare durius videbantur. Siquidem

Cui venit in morem consuetum ferre laborem,

Fert tolerabilius iam tolerata prius.

HERBIPOLENSIS verò Episcopus stans in medio illorum, in dicto omnibus silentio sic fari incepit:

De commonitorio vestræ salutis aliqua vobis dicere & veneranda diei solennitas, & ipsa ingruens nobis necessitas me compellit. Ante aduentum spiritus sancti, quem hodierna repræsentat festiuitas, discipulorum corda nõdum confirmata, adhuc sub perfecta charitatis ignorantia titubabant. Accepta verò illius consolatione, mox igne diuini amoris ita accensæ sunt, vt etiam pro nomine Christi diuersa pœnarum & mortis pati genera non timerent. Hinc illorum passionibus adulta creuit Ecclesia; hinc prima & nouella Christianitatis plantatio surrexit; postmodum sanctorum MARTYRVM latius propagata exemplis. Nos autem, fratres charissimi, sicut videmus, quotidie pro Christo in agone mortis & martyrio defudamus; pro quo si mori-

a Tageno:

Melich.

b an legē-

dum, quin-

gentu, an

ducentu,

an duobus?

Tageno

ait, Tur-

ca innum-

merabiles

uenisse.

Certe pau-

lo post nu-

merantur

hic qua-

dringenta

milia Tur-

corum.

c Gode-

frid. vo-

cabatur

Herbip.

Ep.

morimur, & benè erit nobis, vitam acquirendo perpetuam, & morte
nostra titulus Christianitatis poterit exaltari. Aliter enim fides nostra
non accepisset incrementum, nisi, vt præmissum est, sanctorum ex-
emplis Martyrum niteretur.

Faciamus itaque hoc tempus nobis pœnitentiale, nec in taber-
naculis cordium murmuremus contra Dominum. Pro illo potius
ista patienter incommoda sustinentes. Teste etenim beato GREGO-
RIO, vera patientia, quæ & ipsum amat quod portat. Nam tolerare, sed
odisse, non est virtus mansuetudinis, sed velamentum furoris. Proin-
de sic iam in arcto positi, necesse habemus propter peccata nostra re-
cogitare annos nostros in amaritudine animæ nostræ, vt in vera pœ-
nitentiâ & confessione nosmetipsos ei pro quo hæc pati elegimus, pla-
centem hostiam exhibere possimus. Ita pro certo idem Consolator
Spiritus, cuius aduentus hodiè recolitur, erit nobis adiutor in tribu-
lationibus quæ inuenerunt nos nimis.

Confortamini ergò, orantes beatum *GEORGIVM, vt ipsius in-
teruentu labores nostros respiciat, nec vos deserat in tempore malo
Dominus Deus vester.

Nonne in sacra legitur scriptura, vnum mille, & duos decem
millia fugauisse? Fiduciam habere in Domino. Nam in brachio virtu-
tis eius hæc facta sunt. Nec vos pigeat laboris, in breui per illius mise-
ricordiam gratius desideratæ quietis solatium habituri. Siquidem

Post mala dulcescit magis vsus deliciarum.

Dulce sapit melius, si prægustetur amarum.

Sic optata salus post hæc mala nostra leuabit

Omnia. Forsitan hæc olim meminisse iuuabit.

His dictis ipse quoque Constantissimus Imperator omnes ani-
mabat, & exhortabatur ad pugnam. Mox omnes simul vna voce can-
tum bellicum extulerunt de more Alemannico, & reuersi ad tentoria,
discumbendo ad mensas tenues, citra saturitatem, & nimis exiliter
cœnauerunt.

Mane factò celebratis MISSARVM SOLENNIS singuli accepe-
runt *VIATICVM, & quoniam præter expectationem maioris belli
ante imminens, hostes vndique solitos attentabant assultus, tot^o ex-
ercitus in formam trianguli per tres equitum acies ordinatur, primæ
gubernandæ duo præficiuntur Episcopi, MONASTERIENSIS scilicet &
HERBIPOLENSIS.

Secundam retro à dextris moderatur IMPERATOR. DVX regit

L 3

ter-

Tageno:
inspirauit
in corda
Episcopo-
rum, & ipsi
populum
excitauerunt,
& hortati
sunt ad
imploran-
dum Deum,
& s. Geor-
gium.

Sacrâ cõ-
munionem
intelligit,
sicut ex de
alio die ait
Tageno,
audita sa-
cra missa,
cõmunio-
ne accepta;

MSU
SIV
27

tertiam à sinistris. Inter has vulgus imbelles ab utroque latere stipatum militibus & peditibus incedit; balistariis & sagittariis opportunè ad defensionem exterius constitutis.

Interea vir quidam magnus in exercitu MELICH, brachium vnus TVRCI, q̄ nuper inuenerat cum lorica truncatum, domino suo MELICH obtulit, hæc dicens ad illum: Non sunt imbelles dextræ, non enses obtusi, qui sic hominem lorica tum demembrant. Non est tutum tali genti talibus armis instructæ cominus in bello occurrere. Non est leue tã fortes milites, tã edoctos armorũ vsibus, armis in plio superari.

Præterea non modicum terroris potest incutere, illa TEURTILIS CANDIDATORVM ACIES, quoniã & armis eiusdem coloris sic procedens videtur ad prælium expedita. Nam vbi tot similes, quot putes esse alios diuersi coloris, voluntate & animo bellandi conformes? Facilius, crede mihi, ex dilatione belli victoria nobis indemnis proueniet; & gens ista ferrea ferro indomabilis, leuius sine bello domabitur, vincetur fame, & in breui deficiet & tabescet.

Post hæc verba MELICH nihilominus in sua confidens virtute & multitudine, nostris vi bellica obuiare parabat. Illi è contra propinquabant ordinatè, more bellantium, & cantu bellico diuinum implorantes auxilium, iam animati & velut obliti famis & laborum, pugna desiderio feruenti gliscbant. MELICH verò, vt primam nostrorum aciem sic vidit intrepidè accedentem, & iam cominus parantem dextras bellicosas ad pugnam exerere; mox cum tota fortitudine sua cedens ad aciem Imperatoris diuertit.

* Tageno videtur loqui de visione hac. Cuidam etiam religiose laico apparuit angelus, hasta prostruens Turcos. Et paulò post, & Georgius cum S. Viatore visus est aliquoties cum agminibus Angelorum nos comminari & adiuuare.

IMPERATOR itaq; primæ aciei gradum sistere præcepit DVCEM, & ad suum inuitans auxilium, q̄taten⁹ secũ in MELICH & exercitum eius insurgere non differret. Et statim inito conflictu, nostri diuino freti iuuamine, in brachio extento TVRCORVM agmina penetrant & dirumpunt, obuiantia quæq; dantes in interitũ & ruinam. Ipse quoq; MELICH deiectus ab equo, sed heu nimis festino suorum resurgens auxilio, iam fugam accelerat cum suis vsq; ICONIVM per abrupta & deuia propinquorum montium reuertendo.

In ipso bello quidam eques ARMENIVS de exercitu MELICH ad nostros se cõtulit, de LEGIONE CANDIDA, memoratam, TVRCI, præmissio modo, allocuti ipsum MELICH, referens visionem.

* Quidam etiam potens in exercitu nostro LYDOVINVS nomine, vir vtiq; bonæ opinionis, & vita commendabilis, bonorum hominũ probatus testimonio, eandem visionẽ sibi contigisse dicebat. Id ipsum

sub attestatione suæ peregrinationis & sancti SEPVI CHRI perhibens; & CANDENTIS FERRI IUDICIO se paratum exhibens, ad pleniorē super hoc fidem ac certitudinem faciendam.

Nostri ergo super his benedicentes & laudantes Dominum incedebant, letiq; de triumpho nuper adepti, nondum tamen sciebant, quanta ipsos manebat vicinæ noctis aduersitas & ærumna.

Siquidem memoratus TVRCVS, qui erat ductor exercitus, ea die, prodigius vitæ suæ, vt mala mortis & perditionis super nostros induceret, ad loca inaquosa & deserta ex industria deuiauit.

Iam nostris fame laborantibus, labor via prolixioris, & immoderatus solis æstus, ardorem sitis nimium incitabant. Vnde aliqui illum auidè incubabant cadaveribus equorum in via deficientium, vt eorum sanguine immoderatam sitis angustiam temperarent. Quod videns m̄luctissimus IMPERATOR, super his pietate motus, talia verba suis dixisse militibus memoratur: Sistite gradum milites egregii, quoniam libenter ipsi vitam suam producerent. Sic ecce videtis, subueniamus fratribus nostris, ne pereant, & interimantur ab hostibus, qui nos à tergo iam iterum insequuntur.

Inter has miserias via longiore ferè vsq; ad noctis crepusculum incesserunt. Hinc puluis & noctis propinquitas superinducebant tenebras; inde hostes rediuiuis assultibus circumquaq; obstabant. In loco ergo sterili, carente omninò aqua & pascuis, defiguntur tentoria, sibi inuicem plus solito coniunctione funium intricata, propter hostes exterius impugnantes.

Heu quàm tenues somni, quàm inamcenum & flicum dolorosæ noctis hospitium! Vbi in locum quietis, labor, inedia, stertus, & ciuilatio subierunt. Hi sanguine de venis equorū elicito, illi propria vrina; alii telluris cespites ruminando sibi sitis nimix q̄rebant leuamen. Præ nimio sitis ardore minus cruciari famis angustia videbatur. Fit enim,

Quando superueniunt mala vulneris asperioris,
Immemores faciunt plagæ nos esse minoris.

Die postera vix expectata, nostri inde miserandum iter arripiunt, equos & iumenta plurima, fame & siti pereuntia, relinquendo. IMPERATOR verò ibidem rumore accepto, de quorundam apostasia, sic ad nostros dicitur fuisse locutus:

Oportet in exercitu nostro cribrari granum de palea & mundari. Vix aut nullatenus aliqua nobis arrideret fortuna prosperitas, quâdiu ipsi essent apud nos, qui sic apostatando, filios perditionis & diaboli se demonstrant.

Nostris

Nostris in hunc modum laboriosè progredientibus, tandem, sicut venantes fugiens cervus desiderat ad fontes aquarum, sic aqua palustris visa de longe mox illuc gens properat sitibunda; cui latex palustris & corruptus potum sapere nectareum videbatur. Ibi propter gramen ad recreationem exercitus qualemqualem, nostri duabus noctibus remanserunt. Vbi ab hostibus superuenientibus circumquaque obfessi: & omninò carentes lignis ad ignis materiam, de propriis vestibus, & equorum subfelliis fouendo ignem fumosum; carnem equinam siue asininam studebant vt cunq̃ decoquere. Et sic ad famis remedium maiores viri, nedum minores, malecoctis, & miserabilibus vescabantur pulmentis, absque salis & piperis condimento. Quidam quoque ad mitigandam ventris eferiem, herbis & effossis de terradicibus vt ebantur.

a Tageno:
Id. Maii,
sicut praemortui, itinerantes, aqua in palustris. locis inuenimus, et in illis equis liquantulis resocillati sunt, ibi Magnus Melach Satrapa Soldani, misit legato, dixit. Si Imperator exercitus darent 300. centenarios auri, et terra Armeniorum, velint Turci suum concedere, post tres dies forum exhibere. h. jorr. non posse.

In tanta eis malorum accumulata congerie contigit legatos SOLDANI, pace impetrata, ad IMPERATOREM accedere, sic dicentes:

A MAGNO SOLDANO ET SATRAPIS missi venimus, quatenus si pace illorum & misericordia illorum frui desideras, eis trecenta auri centenaria incunctanter transmittas, alioquin cum tota sua fortitudine cras procul dubio bellum tibi indiet.

Quibus IMPERATOR respondit; non esse sui moris, velle redigi sub alicuius tributum. nec dignum videbatur, viam peregrinorum Christi, apud aliquem pretto debere conduci.

Legatis itaque inde abeuntibus, nostri vehementer anxii sunt, & multorum animi coram IMPERATORE, circa deliberatione sanioris consilii coeperunt ab inuicem dissentire.

Quibusdam enim tutius videbatur, in quantum procedendi facultas suppetebat, de terra hostium festinare in ARMENIAM sine expectatione ICONIVM traſeundo. Cum tanta ciuitas à tam paucis posse expugnari credatur: tot præcipuè intus & extra rebellantibus; à quibus etiam in campis medijs, gens nostra clausa & obfessa quotidie, vix poterat se tueri.

Quisquis verò animosior & fortior, in contrarium suadendo dicebat: Etiam si hostes bello superfedant; nobis tantum victualibus denegatis; sic tamen, vt vides, procedere, & diu vivere non valemus. ARMENIA adhuc nimium longè distat; & equis nostris in numerabiliter deficientibus nos ipsi deficiamus, longiore fame, & miseria iam deuicti. Nobis magis expedit audacter pugnando, honestius in bello occumbere, quam trepidè languendo morte deficere tam ignava.

Equi-

Equidem nullus ad eò timidus, quin semel malit cadere, quàm semper pendere. Malo semel mori, quàm sa pius, & sine meta.

Aut cita mors veniat, precor, aut victoria lata.

Hoc demùm ab omnibus approbato consilio ipse Christianissimus IMPERATOR publicè votum vouit, Domino se fundaturum BASILICAM ad titulum beati GEORGI, si per eius auxilium à Deo sibi concederetur quincere necessitate eminentem.

Inde simul percepta consolatione & fiducia concepta ex prædicatione HERBIPOLENSIS EPISCOPI, ad urbem iter arripiunt; & propellam aliquanta hostiũ prius strage peracta, castra ponunt iuxta hortum ferarum.

Vbi super tam vrgentissima necessitate inuito rursus consilio, inter se deliberant, & disponunt, quomodo in crastino procedant ad pugnam.

Præ nimia paucitate militum, armis militaribus & equis adhuc nitentium, qui in toto exercitu, vix mille poterant assumari. Omnes equites, pro vt possunt, æqualius in duas tantum acies diuiduntur, vna vt ad urbem expugnandam antecedit, DVCI committitur; altera subest IMPERATORIS regimini, extra urbem quadringentis millibus Turcorum equitum oblatura. De custodia verò sarcinarum, & vulgi imbellis, nihil aliud restat ordinandum; nisi vt inter bellorum cuentus, sine assignatione militaris præsidii, fortunæ casibus exponantur. Vbi inter milites duo reperiebantur fratres, vnus in acie vna, alter constituebatur in altera; hinc pietate fraternâ ad lacrymas vtroque commoto.

Dum ista inter eos de ordinatione belli, pro vt melius datur perspicere, statuuntur, IMPERATOR DVCEM inter hæc si affatur;

FILI vtrique nostrum grandis incumbit sarcina; tibi urbem expugnando; mihi tot hostes exterius sustinendo. Quidquid igitur siue bonum, siue sinistrum ambobus accidat, nullum tibi feram præsidium; nec aliquod à te subsidium expectabo. Tu autem satage quantum ad inuictæ virtutis exercitum te inuiter, & vrgens necessitas, & probitas indefessa.

Omnibus verò grauitè hoc edico, vt nemo ante consummationem belli prædam appetat, aut cõtingat; nullus cadentem amicum subleuet, sed conculcans illum ad hostes debellandos transeat viriliter procedendo. Qui aliquid habet alimentorum, subsidium impertiat non habenti. cras enim, quidquid nobis contingat, ditabimur omnes.

M ncs.

* Togeno:
Imp. liceo
clam an-
gebatur de
castru cra-
stina diei,
que habe-
re propo-
sui in fe-
rali horro
e virida-
vio Solda-
ni, dixi a-
mici sui:
Si cras,
Deo iuda-
re, prospe-
re tenoria
figere po-
terimus,
maximum
erit argu-
mentum
tranquilli-
tati futu-
re.

Handwritten notes in the right margin, including the word "SIV" and the number "27".

» nes. Quia vel de hostibus triumphando, alimentis & spoliis eorum re-
 » plebimur; vel moriendo pro Christo, cum ipso bonorum caelestium
 » vbertate fruemur.

Post hæc verba cum solis occasus nocturnas superinduxisset te-
 nebras, & iam cuncti in sollicitis iacerent cubilibus; mox velut delu-
 per ruptis cataractis caeli, tam grauius infestantur imbribus & toni-
 truis, vt præ nimia imbrium inundantia, de stratis surgere compellan-
 tur. & modo de nimis aquoso queruntur hospicio, quos malè prius
 vexauerat in aquosum.

Post tam pluuiosæ verò noctis intemperiem, caelo nubibus de-
 terfo, & sole matutino iubar clarius effundēte, omnes celebrato MIS-
 SARVM OFFICIO COMMVNICANT. Et madidantibus vix collectis ten-
 toriis, præscripto ordine procedunt ad bellum.

Procedunt pariter, tendunt ad proelia læti.

Sic animosq; virosq; dabat fiducia læti.

Hæc videns SOLDANVS iam sibi & vrbi timendo; IMPERATOREM
 de pace per nuncios requisivit. Imperator verò sole iam altiore inci-
 pientem æstum die sentiens imminere, mandauit DVX, quid stare,
 quid moraretur ingredi urbem. Ac si id paruum ac facillè videretur.

Duce igitur procedente, & TYRCIS obuiantibus, ante portas
 urbis bellum ingens committitur. Et iam aliqui ex nostris, qui quo-
 dam angusto transitu inter fossatum & muros vix processerant, a ni-
 mia TYRCORVM obuiantium densitate, & telorum grandine retro-
 cedere compelluntur. Cùm ipse DVX fugam illorum arguit in hunc
 modum:

» O viri strenui, quorum animositas, & virtus per multa bellorum
 » discrimina huc vsque satis enituit; vt quid modò ad ignominiam san-
 » ctæ CRVCIS, & vestræ PEREGRINATIONIS, velut degeneres & trepidi,
 » sic vitando bellum ante vos, fugitis in interitum; cùm retro maior
 » hostium densitas parata sit excipere fugientes. Nusquam patet fuga.
 » Hic necesse, vt ipsa strenuitas vestra sit nobis refugium. Hic totis viri-
 » bus est nitendum. Eia milites egregii, redite ocius ad pugnam, & ve-
 » stram incitet audaciam illius diei memoria, qua SALVTIFERÆ CRV-
 » CIS SIGNACVLVM assumpsistis.

His verbis cuncti pariter animati ad bellum redeunt, à quibus
 mox TYRCORVM agmina, qui prius acriter oppugnabant, per portas
 se infra septa murorum recipiunt fugiendo.

Sic

Sictandem nostri bellica, immo diuina virtute, effractis portarum liminibus, & mœnibus ascensis irrupunt.

Dum itaque DVX intus urbem occupat expugnatam; IMPERATOR, adhuc illius statum & victoriam belli, quæ sibi prospere successerat, nescienti, & extra urbem, cogente necessitate, interca cum hostibus decertanti, similiter triumphus arridet.

Quis hostium stragem enumerare, quis valeat opes & spolia duplicis astimare triumphis? Præda accepta in solo palatio MELICH, astimata est ad a decem millia marcarum. Et hæc contra nostros à SALADINO illuc misa fuerat, ad opus stipendiorum exercitus conducendi.

Qui paulò antè fuerant egentes & miseri, modo inuentis equis, mulis, afinis, & à fructu frumenti, vini, & olei multiplicati sunt & ditati.

Sic optata quies fessis datur; & nimiorum

Creticus ille dies nostris fit meta malorum.

A cunctis igitur de tanto iure trophæo

Redditur, & canitur & gratia, lausq; Deo.

SOLDANVS & MELICH, vt viderunt se in foueam, quam fecerant, cecidisse; de oppido in quo erant, sed magis de se ipsis timentes, conturbati sunt, & commoti; scilicet timor apprehendit eos. Miserunt ergo nuncios ad Imperatorem dicentes:

SOLDANVS culpam suam, & tuam mansuetudinis lenitatem attendens, adhuc apud te de venia non diffidit cum adrupenda antiqua amoris fœdera, prius suggestionibus, & vi suorum coactus sit, vt vir iam annosus, decrepitus & imbellis, pro pace & misericordia tibi supplicat; vt sibi, ciuitati & terræ suæ tua parcere dignetur maiestas. Pacem securiorem, & sufficiens forum equorum & victualium vsque ad exitum regni sui promittit. Ad certitudinem super his habendam; paratus, excepta sola persona MELICH filii sui, obfides, quantoscunque volueris, exhibere.

IMPERATOR super his communicato peregrinorum consilio, attendens, hinc nimiam adhuc hostium multitudinem, inde nostrorum paucitatem, qui vrbi tenendæ, & terræ occupandæ non valebat sufficere; nec aliundè CHRISTIANÆ gentis auxilium, expectabat; hæc locutus est ad legatos:

SOLDANVS de pace immeritò nos requirit; siquidem plurima nobis iam dudum bona promiserat, nos ad terram suam officiosè

M 2 inui-

a Tageno:
aurum &
argentum
plus quam
10000. mar
carum in
uentia in
domo ma
gni Me
loch, the
saurus ma
ximus, qui
à Soldano
cum filia
illi datus
erat.
b Tageno,
Sequenti
die. Kil
ian, gra
tias ego
mus Deo,
Missa,
Chorales
Dei diffu
sa, & Epi
scopa, in
qua iconi
mentio fit.
lecta est.

SIV
27

inuitans. Sed ubi nunc illa bonorum promissio? ubi obsequia præmā-
data? MELICH cum tota fortitudine sua nobis venit obuius; & illius
agmina malis & ingratis stipantia nos obsequiis, circumdederunt nos
ficut apes. Aurum SOLDANI versum est a in scoriā, & male exinanita
est fides illius, simplicitati dolum, paci bellum; odium dilectioni re-
pendens.

a Tageno
sibi etiam
hac phrasi
vritur. 4.
Non. Maii
erc. auri
Soldanie

Attamen de his omnibus liberauit nos Dominus, qui ciuitatem
hanc dedit in manus nostras; & redemit nos ab his, qui oderunt nos
iniquè.

Verum quia supplicat, vt pax & misericordia nostra fiat super
eum, precibus illius stectimur; si tamen ea, quæ a vobis sunt propofita
executioni mandentur.

Legatis responsum hoc in oppidum reportantibus: ab his qui
intus erant, fit ingens læticia, datiq; obfidibus pacis, & mercati pro-
missio confirmatur. IMPERATOR a SOLDANO, DVX a MELICH dona-
tibus plurimis honoratur magnificè.

Deinde nostri post dies aliquot, accommodatos quieti, egredi-
untur urbem, quadriduanis mortuorum cadaueribus iam fetentem:
& castris haud longè positis, quatuor diebus mercatum a TYRCIS
recipiunt, tam in equis, quàm victualib' quilibet sibi necessaria com-
parantes.

Mox inde quatuor dierū itinere peruenerunt ad urbem dictam
vulgò a LARENDAM, quæ diuidit ARMENIAM a LYCAONIA. Illuc
vsque quædam TYRCORVM agmina illos infecuta deinceps penitus
ab infestatione solita desliterunt.

Ibidem quoque exercitu dormiente in castris noctis canticinio
auditus est veluti ingens & terribilis armorum strepitus & tumultus.
Vnde vniuersi protinus expergesti & attoniti, inquirendo quid il-
lud esset, nullatenus addiscere valuerunt. Quod tamen postmodum
a sapientibus memoratum est, vicini infortunii augurium extitisse.

Postquam exercitus gentis nostræ a primo ingressu ARMENIÆ
quatuor dierum itinere via difficili processisset, gaudens se de tantis
bellorum discriminibus; & proditionum laqueis ereptum, quasi per
ora leonum, terram securitatis iam attigisse, die quadam infausta ni-
mum, & nouercante fidei Christianæ, inopinatus & tristis casus re-
pente illius citharam conuertit in luctum.

Erat vtique via nimis arcta & difficilis nunc per abrupta & cre-
pidinem montium, nunc per una vallium, scæus descensum fluiui præ-
terflu-

pro Christo

terfluentis civitatem SALEPH; & peregrini laboriosè gradientes nimio caumate laborabant.

Quibusdam ergò equitibus de subsequente agmine Imperatoris prætentantibus, si fluvium usquã vadabilem inuenirent, IMPERATOR dissuadentibus his, qui secum erant, ad refrigerandum se & lauandum inreuoocabiliter fluvium intrauit, & cum seipsum ad transnandum exposuisset, mox in amne medio fessus, & iam incipiens mergi, cuiusdam sui militis, qui secum aquas intrauerat, opem miserabiliter inuocauit.

Cui festinanter ille affectans succurrere in mediis vndis eum arripuit; sed tandem amnis impetu prævalente ab eo vi auulsus, naufragium vix euasit.

Alius verò equo insidens, celeriter, sed serò IMPERATOREM fluitantem in gurgite comprehendit. Et sic, proh dolor, IMPERATOR exercitus ad conturbationem & detrimentum exercitus expirauit.

O quàm dirum, quàm miserabile CHRISTIANÆ gentis infortunium! cuius peccatis exigentibus sic iuris & fidei columna deiicitur. O fatalis & odiosus fluminis alueus! in quo totius lumen extinguitur prohibitatis. In paruo gurgite caput, & summa totius orbis interceptitur, cuius.....

Defunt reliqua.

mianm 14. Niger Salepha appellat. Forte Salepho, quem Mathew Parisius Saphet nominat; alii Selephium, vt Augustinus, Iustinianus in sua Genuesi historia, qui eum addis hodie del Ferro vocari;

Togeno: iuxta prædictam aquam Selephica nomine Ortelius in thesauro geogr. verbo, Calycadum hæc de isto fluuio: καλὺ καδὺ Ciliæ fluminis, Ptolemeo. Quidam Calyadum vocat, vt Stephanus scribit, Seleuciam adluere scribit Am.

Handwritten notes in the right margin: "SIV 27" and other faint markings.

M 3 No-

CH

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

No 2